

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

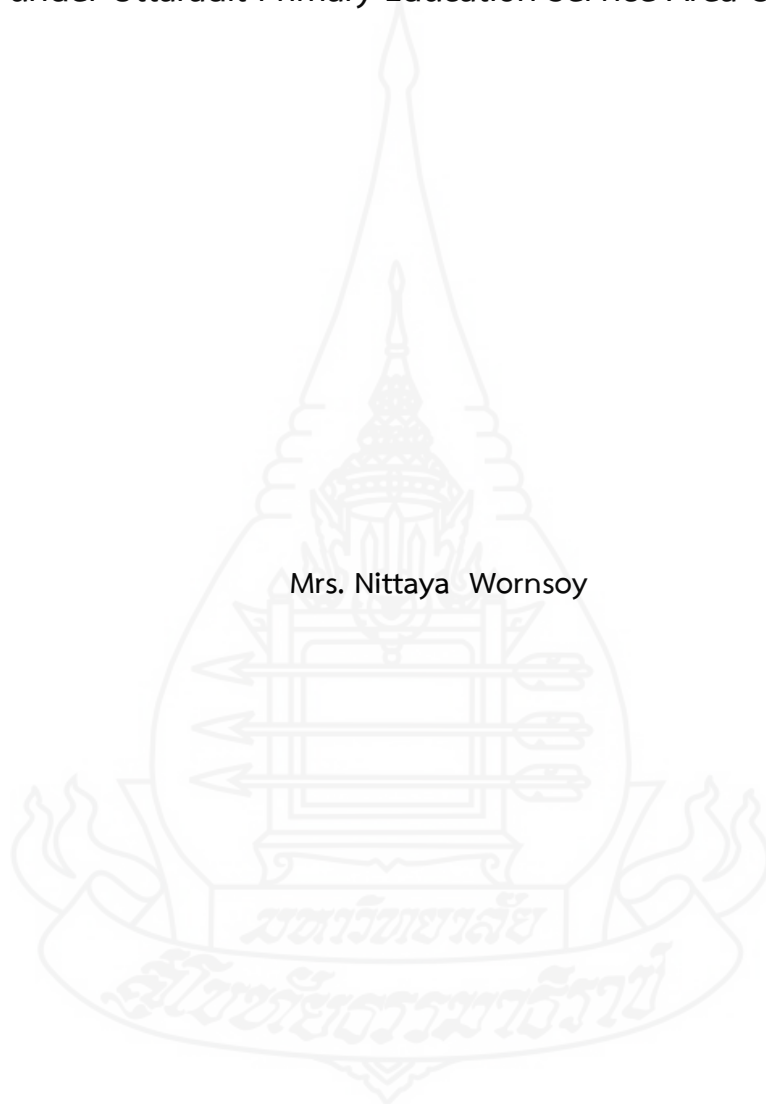
นางนิตยา วรสร้อย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2559

Academic Administration of Schools with High O-NET Mean Scores
under Uttaradit Primary Education Service Area Office 2

Mrs. Nittaya Wornsoy

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
ชื่อและนามสกุล	นางนิตยา วรสร้อย
แขนงวิชา	บริหารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชลิ จงเจริญ)

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์
เขต 2

ผู้ศึกษา นางนิตยา วรสร้อย **รหัสนักศึกษา** 2572301709 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(บริหารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถนพ จินะวัฒน์ **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และ 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ และมีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ควรเพิ่มการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง 3) ด้านการวัดผลประเมินผล ควรจัดให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เน้นเพิ่มข้อสอบแบบอัตนัยเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรกำหนดให้ครูจัดทำวิจัยอย่างง่ายภาคเรียนละ 2 เรื่อง 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรจัดทำศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วม 7) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรจัดให้มีการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกัลยาณมิตร ในหลากหลายรูปแบบ 8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรดำเนินการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันให้กับคณะครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

คำสำคัญ การบริหารงานวิชาการ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษา

Independent Study title: Academic Administration of Schools with High O-NET Mean Scores under Uttaradit Primary Education Service Area Office 2

Author: Mrs. Nittaya Wornsoy; **ID:** 2572301709; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Independent Study advisor:** Dr. Annop Jiwalat, Associate Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

The purposes of this independent study were 1) to study the state of academic administration of the school with the results of a national test of basic education high average of Uttaradit primary educational area office 2 and 2) to study the development of academic administration to upgrade a national test of basic education of schools in Uttaradit primary educational area office 2

Population used in the study are the schools with the highest average national basic educational test in the academic year 2014 and 2015 under the Office of Uttaradit Primary Education Area 2, 15 schools. The instruments used in the study were rating scale questionnaires. The reliability of 0.98 and structured interview. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The study indicated that 1. The state of academic administration of schools with highest national basic education testing results, there is a high level of practice. The side with the highest practice is developing the learning process. And 2. guidelines for the development of academic administration to raise the scores test result education of the national basic include 1) The school curriculum development. It should be integrated curriculum to meet the need of learners and results of the evaluation were used to improve curriculum development. 2) The development of the learning process. Should increase children's centralized learning. 3) The evaluation. It should be the measurement and assessment according to the actual conditions. Emphasis added a subjective test to improve the quality of students. 4) The research for quality education. Teachers should conduct simple research in 2 semesters. 5) The media development innovation and technology. Should encourage teachers to make media. And innovation to use for learning management. 6) Development of learning resources. The Study Centre of Sufficiency Economy should be set up in the school with the emphasis on participation. 7) Supervision within the school. Supervision should provide exchange a learning, true friend in a variety of formats. 8) The development of quality assurance system within the institution. Quality assurance should build up responsibility together for teachers to develop quality of learners

Keywords: Academic Administration, National Primary School Education Testing Results, Primary

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาเอาใจใส่ อนุเคราะห์ ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์.ดร.อรรถพร จินะวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี จงเจริญ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ด้วยดี ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการปัญญา ทองพิมพ์ ผู้อำนวยการปัลลันท์ ปาวิชัย รองผู้อำนวยการ วิไลรัตน์ แสงวณิช อาจารย์สุเทพ มั่นคง และอาจารย์มาลัยวัลย์ วงศ์ใหญ่ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 คณะผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ทุกท่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและอนุเคราะห์ให้ข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ร่วมรุ่นสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำและเป็นกำลังใจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนและให้ความรู้อันทรงคุณค่า ขอผลบุญจงหนุนนำให้ทุกท่านมีความสุขกาย สุขใจ ตลอดไป

นิตยา วรสร้อย

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	3
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	7
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	12
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม.....	55
การจัดการศึกษาของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.....	62
งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	73
ประชากร.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	79
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาตินิยมเฉลี่ยสูง.....	80
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาตินิยม.....	89
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปการศึกษา.....	92
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	111
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือ.....	112
ข สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	114
ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	120
ง ค่าคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย.....	131
จ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	133
ประวัติผู้ศึกษา.....	136

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558) และผู้ให้ข้อมูล.....	73
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ และตำแหน่ง.....	79
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน.....	80
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	81
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	82
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการวัดผลประเมินผล.....	83
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา.....	84
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	85
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	86
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา.....88

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญ เพราะเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน คือ อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ และมีความสามารถในการประกอบอาชีพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จึงเป็นการศึกษาที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้ และมีทักษะพื้นฐานที่เพียงพอในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตที่ดีได้

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน พบปัญหาการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่าคุณภาพผู้เรียนยังไม่น่าพึงพอใจ โดยมีปัจจัยหลัก คือ ครู อันได้แก่ การขาดแคลนครู ไม่มีครูที่สอนวิชาเฉพาะหรือเกิดจากหลักสูตรที่ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่เน้นการฝึกปฏิบัติ ไม่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาหรือเกิดจากการวัดและประเมินผลที่เน้นการท่องจำ เครื่องมือไม่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน เกณฑ์การวัดและประเมินผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเบื่อการเรียน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น. 83) สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2558 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบในทุกรายวิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำ คือ อยู่ระหว่าง 40.31-49.33 (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2559, น. 17)

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน เป็นการประเมินคุณภาพทางการศึกษาที่ถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของหน่วยงานต่างๆ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2559, น. ก) ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมีข้อสอบคิดวิเคราะห์น้อย แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มข้อสอบคิดวิเคราะห์มากขึ้น การคิดวิเคราะห์เป็นเรื่องดีสำหรับเด็กและดีสำหรับการเรียนรู้ คนที่เก่งแต่ท่องจำอย่างเดียว พอถึงเวลาที่ต้องทำงานจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ สอดคล้องกับทศนา แคมมณี (2554, น. 188) ที่กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ซึ่งมีศักยภาพสูงมาก และเป็นส่วนที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่นๆ ผู้มีความสามารถในการคิดสูงจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้และมีการพัฒนาชีวิตของตนให้เจริญงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป การคิดเป็นงานเฉพาะตน เป็นกระบวนการภายในที่แต่ละบุคคลต้องดำเนินการเอง ไม่มีผู้ใดทำแทนได้ แต่บุคคลอื่นรวมทั้งสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ต่าง ๆ สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิด

การคิดได้ ดังนั้นการศึกษาของไทยควรเพิ่มหลักสูตรการคิดวิเคราะห์เข้าไปในบทเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร และข้อสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามที่ทีศนา แคมมณี (2554, น. 195) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการคิดและความสามารถในการคิด ของผู้เรียนโดยบูรณาการเข้าไปในการจัดการเรียนรู้สาระต่าง ๆ นับเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับบริบท ของการจัดการศึกษาในระบบ ที่ครูผู้สอนมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนรู้สาระต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นทางการอยู่แล้ว หากครูผู้สอนบูรณาการสอดแทรกการพัฒนาหรือฝึกทักษะการคิดควบคู่ไป กับการสอนเนื้อหาสาระ ต่างๆ ก็จะเกิดประโยชน์สองต่อ คือ นอกจากผู้เรียนจะมีโอกาสฝึกฝนพัฒนา ทักษะการคิดมากขึ้นแล้ว ทักษะเหล่านั้นยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสาระที่เรียน เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและ เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือ สถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่นๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่น เท่านั้น สอดคล้องกับจิตติมา วรณศรี (2557, น. 4) ที่กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า การ บริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา เช่น นักเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ เฉลี่ยสูง คือ มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 50 ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะต้องรับผิดชอบเป็นผู้นำ ของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลัก ของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร การนำ หลักสูตรไปใช้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และการนิเทศการเรียน การสอน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2559 มีวิสัยทัศน์ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ได้มาตรฐานเป็นหนึ่งในสิบของประเทศ สถานศึกษามีคุณภาพภายในปี 2562 มีโรงเรียนอยู่ในสังกัดทั้งหมด 102 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กนักเรียน 120 คนลงมา จำนวน 79 โรง คิดเป็นร้อยละ 77.45 เป็นโรงเรียนขนาดกลางนักเรียน 121-300 คน จำนวน 20 โรง คิดเป็นร้อยละ 19.60 และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่เกิน 301 คนขึ้นไป จำนวน 3 โรง คิดเป็นร้อยละ 2.64 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต 2, 2559, น.3,29) โดยในปีการศึกษา 2557 มีโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 โรง คิดเป็นร้อยละ 8.25 ของจำนวนโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าสอบทั้งหมด 97 โรง และในปีการศึกษา 2558 มีโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ของจำนวนโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าสอบทั้งหมด 93 โรงเรียน

ดังนั้นจากที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าสอบทั้งหมด ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มีโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง จำนวนทั้งสิ้น 16 โรงเรียน ซึ่งผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนดังกล่าว เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของฉัฐพล คำหารพล (2549, น. 6) อำไพ ดวงศรีใส (2549, น. 4) สุรียนต์ วงศ์ษา (2550, น. 4) ประทุมพร โมทิม (2553, น. 3) และพิมพ์ มีสอน (2555, น. 4) โดยนำมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ใช้ตัวแปรที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการ เป็นขอบข่ายงานวิชาการที่เกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผล
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศภายในสถานศึกษา
8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยผู้ศึกษาได้บูรณาการแนวคิดในการบริหารงานวิชาการของของณัฐพล คำหารพล (2549, น. 6) อำไพ ดวงศรีใส (2549, น.4) สุรียนต์ วงศ์ษา (2550, น. 4) ประทุมพร โม่ทิม (2553, น.3) และพิมพา มีสอน (2555, น. 4) เป็นกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการ 8 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง คือ ตั้งแต่ร้อยละ 50 ในปีการศึกษา 2557 ได้แก่ (1) โรงเรียนวัดวังทอง (2) โรงเรียนสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 2 (3)โรงเรียนบ้านห้วยคอม สาขาบ้านเพี้ย (4) โรงเรียนบ้านห้วยลึก (5)โรงเรียนผาเต่าพัฒนา (6) โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 (7) โรงเรียนครูประชาสรรค์ศึกษา (8)โรงเรียนสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 3 และปีการศึกษา 2558 ได้แก่ (1)โรงเรียนครูประชาสรรค์ศึกษา (2) โรงเรียนบ้านนาแซง (3)โรงเรียนบ้านเดิน (4)โรงเรียนวัดปากไพร (5)โรงเรียนบ้านหนองแห้ว (6) โรงเรียนวัดวังทอง (7) โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 5 (8) โรงเรียนบ้านนาตันโพธิ์ (9)โรงเรียนบ้านห้วยลึก (10)โรงเรียนสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 3 (11)โรงเรียนบ้านม่วง (12)โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 6 รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 โรงเรียน (ยุบรวม 1 โรงเรียน) โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในปีการศึกษา 2559 ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปี 2558 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 110 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 8 ด้าน ดังนี้

- 4.3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 4.3.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 4.3.3 การวัดผลประเมินผล
- 4.3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4.3.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 4.3.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 4.3.7 การนิเทศภายในสถานศึกษา
- 4.3.8 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

5.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดมาตรการวัดและการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

5.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างเต็มที่ สิ่งที่เกี่ยวข้อง คือ จากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัด และตามความสนใจของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงองค์ความรู้ ภายใต้บรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นกันเองเป็นกัลยาณมิตร

5.4 การวัดผลประเมินผล หมายถึง การจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล การเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย หลักการวัดและประเมินผล การเรียน วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล การเรียน การรายงานผลการเรียน เอกสารหลักฐานการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวัดผล การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผล การเรียนรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนา และเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

5.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้น

5.6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การจัดการ การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้ง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน

5.7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจ การจัดสร้าง และการปรับปรุงสถานที่ หรือแหล่งข้อมูลทั้งในและนอกสถานศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาประสบการณ์ ความรู้ เพื่อช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้ แหล่งเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

5.8 การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู ในการที่จะปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้าง ความตระหนัก การให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

5.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบาย และเป้าหมาย การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกัน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยยึด หลักการมีส่วนร่วม การประสานความร่วมมือ การจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม หลักเกณฑ์และกระบวนการ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้ มาตรฐาน โดยมีการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม และมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

5.10 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง หมายถึง คะแนน การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ร้อยละ 50

5.11 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาราชการแทนผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง คือ ตั้งแต่ร้อยละ 50

5.12 ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง คือ ตั้งแต่ร้อยละ 50

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 หน่วยงานต้นสังกัดสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารงาน วิชาการ เพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

6.2 โรงเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่ อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางพื้นฐานในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน
4. การจัดการศึกษาของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
5. งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ และเป็นคนดี

มนตรีพิทย ทรงกิติพิศาล (2552, น. 33) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการส่งเสริม การช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555, น. 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป อย่างเป็นระบบ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

1.2 หลักการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะได้คำนึงถึงหลักการบริหาร เช่น มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ชัดเจน จึงจะจัดงาน จัดคน จัดเงิน จัดวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม มี

เทคนิควิธีการในการบริหารงาน มีความรอบคอบ จึงจะทำงานดำเนินไปด้วยดี อีกทั้งมีการประเมินผลและติดตามผล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

ประยูร ศรีประสาธน์ (2553, น. 45) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาในปัจจุบันหากพิจารณาในแง่ทฤษฎียังไม่ปรากฏว่ามีทฤษฎีใดที่มีความสมบูรณ์ต่อการนำมาใช้ เมื่อคำนึงในแง่ของการวิจัยแนวคิดในปัจจุบัน มีการกระตุ้นให้มีการใช้แนวการศึกษาที่มีความหลากหลาย ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เมื่อคำนึงถึงการปฏิบัติ สิ่งที่ขัดแย้งกันอยู่ทั้งในด้านทฤษฎีและการวิจัย ส่งผลเรียกร้องให้นักบริหารการศึกษาประยุกต์แนวการศึกษาใหม่ ๆ และวิธีการที่หลากหลายเพื่อการศึกษาและทำความเข้าใจการบริหารและองค์การที่ตนรับผิดชอบอยู่

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, น. 38-39) ได้รวบรวมและอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำและรับผิดชอบของผู้บริหารของลูเธอร์ กูลิค และ ลินดัล เออร์วิค ว่ามีอยู่ 7 ประการ ซึ่งเรียกว่า “POSDCoRB” ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดสิ่งที่จะทำในอนาคตว่าจะทำอะไรบ้าง ทำอะไรก่อนหลัง รวมถึงการกำหนดวิธีการและงบประมาณที่จะทำให้งานนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์การไว้ล่วงหน้า

2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดระบบต่างๆ ในองค์การให้เหมาะสม เช่น จัดระบบโครงสร้างของงานในองค์การว่าจะแบ่งงานกันอย่างไร มีกี่ฝ่าย อะไรบ้าง หรือจัดระบบการใช้อำนาจในองค์การกันอย่างไร เป็นต้น

3. การบริหารบุคคล (Staffing) คือ การดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับบุคลากร นับตั้งแต่การจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมกับงานเข้ามาทำงาน การพัฒนาบุคลากรในระบบเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการทำงานให้สูงขึ้น การดูแลนิเทศงาน การจ่ายค่าตอบแทน รวมไปถึงการพิจารณาให้บุคคลออกจากงานด้วย

4. การอำนวยการ (Directing) คือ การพิจารณาตัดสินใจเลือกวิธีการ แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงาน และสั่งการให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประสานงาน (Coordinating) คือ การดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรฝ่ายต่างๆ ได้ปฏิบัติงานอย่างประสานสอดคล้อง ไม่ทำงานซ้ำซ้อนกันหรือขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

6. การเสนอรายงาน (Reporting) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ โดยให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเสนอรายงานความก้าวหน้าและอุปสรรคในการทำงานเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้บริหารจะได้ทราบตลอดจนหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

7. การบริหารงบประมาณ (Budgeting) คือ การจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ นับแต่การจัดหางบประมาณ จัดสรรงบประมาณ ตลอดจนควบคุมงบประมาณ เพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างรัดกุม ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556, น.14) ได้รวบรวมและอธิบายถึงและหลักเกณฑ์ทางการบริหารของฟาโยล ไว้ดังนี้ หน้าที่ทางการบริหารในการจัดการองค์การประกอบด้วย 5 ประการ คือ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การสั่งการ (commanding)

การประสานงาน (coordinating) และการควบคุมงาน (controlling) และหลักเกณฑ์ทางการบริหาร ประกอบด้วย 14 ประการ ได้แก่

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) หมายถึง การทำงานโดยพนักงานแบ่งงานตามความสามารถในลักษณะงานเฉพาะด้านและมีทักษะในการทำงานเป็นอย่างดี
2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) หมายถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นของคู่กันที่เกี่ยวกับการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการทำงาน อำนาจหน้าที่เป็นสิ่งที่เส้นทางที่ได้มาโดยตำแหน่งในความรับผิดชอบในงานนั้น ซึ่งผู้มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในงาน ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในงาน
3. กฎระเบียบข้อบังคับ (Discipline) หมายถึง ข้อตกลงในการทำงานซึ่งพนักงานจะต้องยอมรับและเชื่อฟังปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและละเว้นการกระทำที่เป็นข้อห้าม
4. เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of command) หมายถึง การให้พนักงานรับฟังคำสั่งและการมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
5. มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน (Unity of direction) หมายถึง การทำงานของพนักงานทุกคนและทุกหน่วยงานเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันโดยมีทิศทางและแผนการเดียวกันไม่แตกต่างกัน เป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขององค์การ
6. ผลประโยชน์ขององค์การคือผลประโยชน์ของพนักงาน (Subordination of individual interests to the general interests) หมายถึง การทำงานในองค์การนั้นผลประโยชน์หรือสิ่งที่องค์การได้รับก็คือผลประโยชน์ของพนักงานเช่นกัน
7. การให้ค่าตอบแทน (Remuneration) หมายถึง การให้ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายและทำให้พนักงานได้รับความพึงพอใจสูงสุด
8. การรวมอำนาจ (Centralization) หมายถึง การมีศูนย์กลางของการใช้อำนาจในการสั่งการต่าง จากศูนย์กลางในบางกรณี แต่บางกรณีควรใช้การกระจายอำนาจในการสั่งการไปยังผู้อื่น
9. สายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) หมายถึง การมีสายบังคับบัญชาตั้งแต่ระดับสูงสุดลงมายังต่ำสุดในการมอบหมายงานและและรายงานผลการปฏิบัติงานลดหลั่นกันไปอย่างเชื่อมโยงกัน
10. ระเบียบวินัย (Order) หมายถึง การกำหนดระเบียบวินัยในการทำงานเพื่อให้พนักงานยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกันเพื่อความเป็นระเบียบเดียวกัน
11. ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ความถูกต้องเป็นธรรม มีความยุติธรรมในการปฏิบัติต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชากันพนักงาน
12. ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of tenure of personnel) หมายถึง การทำงานที่ความมั่นคงในด้านของการจ้างงาน ไม่ทำให้เกิดอัตราการหมุนเวียนของพนักงานมากเกินไปได้ไร้สาเหตุ
13. ความคิดริเริ่ม (Initiative) หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้พนักงานมีความคิดริเริ่มในการกล้าแสดงความคิดเห็นในการทำงาน

14. ความสามัคคี (Esprit de corps) หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจกันในองค์กรให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่งสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ มีการสื่อสารที่ดีระหว่างกัน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประยุกต์แนวการศึกษาใหม่ๆ และวิธีการที่หลากหลายเพื่อการศึกษาและทำความเข้าใจหลักการบริหารสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบอยู่ คือ การวางแผน การจัดระบบโครงสร้างองค์กร การดูแลควบคุมกำกับและส่งเสริมสนับสนุน การประสานงานและการติดต่อกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา การรายงานและการประเมินผล

1.3 ขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 7-8) กล่าวว่า สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้

1. งานบริหารวิชาการ ได้แก่

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. งานบริหารงบประมาณ ได้แก่

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ

- 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารบัญชี
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
3. งานบริหารงานบุคคล ได้แก่
- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ
4. งานบริหารทั่วไป ได้แก่
- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 4.8 การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตาม
- อัยยาศัย
- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน
- องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.18 งานบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้
 ทัสนี วงศ์เย็น (2553, น. 184) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สัจจิวรรณ ทรรพวสุ และไสว ศิริทองถาวร (2555, น. 7) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทิศทาง แนวปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริม สนับสนุน พร้อมทั้งก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและก่อประโยชน์สูงสุด

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 3) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจึงอยู่ที่งานด้านวิชาการเพื่อเป็นการสร้างเสริมนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 9) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, น.30) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนจะมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความสามารถ ความคิดและความเป็นคนดีได้ จะต้องมีการเรียนการสอนหรือจะต้องมีการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพนั่นเอง การบริหารงานวิชาการจึงถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 4) กล่าวสรุปถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา

สรุปความสำคัญของงานวิชาการได้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการที่เป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องนำศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์กร ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหาร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2553, น. 32) และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, น. 9-12) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ ต้องดำเนินการโดยยึดหลักการบริหารที่สำคัญ คือ

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (quality management) การบริหารงานวิชาการต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมายในการจัดการศึกษา

2. หลักการมีส่วนร่วม (participation) การบริหารงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย ซึ่งอาจดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการวิชาการ โดยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมประเมินผล

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3e/3ป) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด หลักประสิทธิภาพ (efficiency) คือ ต้องดำเนินงานให้บรรลุสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.1 หลักประสิทธิผล (effectiveness) คือ ต้องดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลผลิต (outcome) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.2 หลักประหยัด (economy) คือ ต้องดำเนินงานให้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยใช้เวลาและทรัพยากรการบริหารให้น้อยที่สุด แต่ได้ผลผลิตตรงตามที่คาดหวัง

4. หลักความเป็นวิชาการ (academics) คือ ต้องดำเนินงานโดยอาศัยหลักวิชาการหรือแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการวัดผล ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา หลักการวิจัย เป็นต้น ซึ่งหลักการเหล่านี้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จ

5. หลักนิติธรรม (legitimacy) คือ ต้องดำเนินการทุกอย่างให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนและกฎกติกาที่กำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ครูต้องเตรียมการสอนโดยจัดทำแผนจัดการเรียนรู้และส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาตรวจพิจารณาล่วงหน้า ครูต้องเข้าสอนตรงเวลา ครูต้องทำการสอนเต็มเวลาและเต็มความสามารถ ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น

สจิวรรณ ทรรพสุ และไสว ศิริทองถาวร (2555, น. 37) สรุปผลการศึกษาความต้องการในการบริหารงานตามกระบวนการบริหารงานวิชาการว่าการบริหารงานตามกระบวนการมีความต้องการ ดังนี้

1. ในแต่ละกระบวนการจะต้องมีการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข
2. ทำงานเป็นทีมประสานความร่วมมือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน
3. การที่จะวางแผนในแต่ละขั้นตอน ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของชุมชน และนักเรียน
4. มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานวิชาการโดยมีการประชุมปรึกษาหารือของหัวหน้าวิชาการแต่ละระดับชั้น
5. มีการมอบหมายงานประจำชั้นวิชาที่ควรจะเน้นและจำเป็นให้กับนักเรียน
6. ขอความอนุเคราะห์จากองค์กรท้องถิ่นในงานวิชาการ
7. จัดให้บุคลากรได้ศึกษาอบรมดูงานตามความถนัด ความสนใจแล้วนำความรู้ และประสบการณ์มาต่อยอดในสถานศึกษา
8. จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับวิชาที่สอน และครบชั้น
9. คำนึงถึงจำนวนคาบสอนของครู แต่ละคนให้เหมาะสม
10. คณะกรรมการวิชาการมีการประชุมพิจารณาผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาแล้วสรุปจุดเด่นจุดด้อยในการบริหารพิจารณาอุปสรรคพร้อมแนวทางแก้ไข
11. พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียน
12. พัฒนาคณะกรรมการบริหารงานวิชาการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น
13. กำหนดแนวทาง นโยบายของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาให้เด่นชัด
14. มีการวางแผนพัฒนาเป็นรายภาคเรียนหรือรายปีว่าจะพัฒนาอะไร อย่างไรโดยทุกคนมีส่วนร่วมโดยเฉพาะชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
15. กระตุ้นให้บุคลากรรักในอาชีพของตนเองมีความศรัทธา และรู้จักเสียสละในการปฏิบัติงาน
16. ส่งเสริมให้หน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
17. มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

18. มีห้องปฏิบัติการที่มีคุณภาพ และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึง องค์ประกอบหลักที่สำคัญของงานวิชาการ มีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน มีกลไกควบคุมคุณภาพทางวิชาการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานทางวิชาการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงวางแผนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของนักวิชาการและตามกฎหมายกำหนด มีขอบข่ายดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 9-14) กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. งานหลักสูตร ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2. งานการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การรวบรวมวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนดการเตรียมการและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชาการจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน

3. งานการประเมินผลการเรียน ได้แก่ การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้รายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่จะต้องใช้ในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนตามวิธีการและเครื่องมือที่กำหนดไว้ การจัดทำหลักฐานการศึกษาตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ การนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดรูปแบบระยะเวลาการรายงานผลการเรียนรู้ การรายงานผู้ปกครองระหว่างปี และการรายงานผลของสถานศึกษาต่อสาธารณะและหน่วยงานต้นสังกัด

4. งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิเทศภายในที่มีหลักการให้บุคลากรทุกคนร่วมกันรับผิดชอบเพื่อการนำสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานการศึกษา ร่วมกัน การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน การควบคุมและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ การรวมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

5. งานการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา การกำหนดช่วงเวลาของการพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ การควบคุมดูแลให้ดำเนินงานพัฒนาบุคลากรเป็นไปตามที่กำหนดไว้

6. งานวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การทำความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดข้องหรือข้อควรพัฒนาร่วมกันในสถานศึกษา การควบคุมดูแลและส่งเสริมการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

7. งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ ได้แก่ การกำหนดหัวข้อเรื่องทางวิชาการที่เป็นการสนับสนุนงานหลักทางวิชาการ การกำหนดวิธีการดำเนินการและระยะเวลาที่จะดำเนินการ การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้

8. งานการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการของงานบริหารทั้งหมด การกำหนดเวลาในการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ การควบคุมดูแลและส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการดำเนินงานอื่นๆ

9. งานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดหัวข้อประเมินผลงาน การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมิน การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการประเมิน การสรุปผลและการเขียนรายงานประจำปี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น.6-7) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 3-4) กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่าประกอบด้วยงาน 4 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ วิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา จัดทำโครงการสอนและแผนการสอน
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัด

ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาค้นคว้า และการนิเทศการสอนเพื่อช่วยเหลือ แนะนำครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน โดยใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 6) กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่าประกอบด้วยงานที่สำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้
4. การจัดการเรียนรู้
5. การวัดและการประเมินผล
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่
7. การนิเทศภายใน

สจิวรรณ ทรรพสุ และไสว ศิริทองถาวร (2555, น. 36-37) กล่าวถึง ผลการศึกษาความต้องการในการบริหารงานตามกระบวนการบริหารงานวิชาการ ว่าควรมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
2. การจัดทำทะเบียนและวัดผล และประเมินผล
3. กระบวนการบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. กระบวนการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา
5. กระบวนการส่งเสริมพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. กระบวนการส่งเสริมพัฒนา ห้องสมุด และแหล่งการเรียนรู้
- 7 กระบวนการสร้างเครือข่าย พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

จากแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการดังกล่าวข้างต้นและแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของณัฐพล คำหารพล (2549, น. 6) อำไพ ดวงศรีใส (2549, น. 4) สุรียนต์ วงศ์ษา (2550, น. 4) ประทุมพร โม่ทิม (2553, น. 3) และพิมพ์มา มีสอน (2555, น. 4) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และบูรณาการแนวคิดดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย จำแนกได้ 8 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา และ 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

- 1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

กรมวิชาการ (2543, น. 14) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, น.211-212) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรในชุมชน ซึ่งมีการดำเนินการตั้งแต่ การวางแผน การออกแบบ การจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 29) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาทั้งด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสม มีคุณภาพและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม

รัตนา ดวงแก้ว (2557, น. 3,7) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการออกแบบและจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิต ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และสังคมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และกล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วยผลลัพธ์ที่ต้องการหรือมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ และวิธีการสอนที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และการประเมินผล

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดมาตรการวัดและการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสม มีคุณภาพ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ไว้ดังนี้

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2549, น.21) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน หากมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพ

2. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะ รูปร่างของสังคมในอนาคต

3. หลักสูตรกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติของพลเมืองที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานของครูเพราะให้แนวทางโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารที่จะอำนวยความสะดวกควบคุม ดูแลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 30-31,38) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้ หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนจัดการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาโดยมีความสำคัญต่อผู้เรียน ครู สถานศึกษาและผู้ปกครองดังนี้

1. ความสำคัญต่อผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนดำเนินงานของสถานศึกษาที่จะใช้เพื่อหล่อหลอม กล่อมเกลา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข เป็นพลเมืองดีของสังคมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

2. ความสำคัญต่อครู หลักสูตรสถานศึกษาจะทำให้ครูรับรู้และเข้าใจตรงกันถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ช่วยให้ครูสามารถวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาทั้งด้านเนื้อหาสาระ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผล การใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษา หลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนหลักที่จะช่วยให้ทราบจุดมุ่งหมายและความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อผู้เรียนเป็นอย่างไร ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาจะมีลักษณะอย่างไรและสถานศึกษามีแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง

4. ความสำคัญต่อผู้ปกครอง หลักสูตรสถานศึกษาจะช่วยให้ผู้ปกครองรับทราบถึงจุดมุ่งหมายและความคาดหวังว่า เมื่อจบการศึกษาบุตรหลานจะมีลักษณะ คุณลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง สถานศึกษามีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างไร เพื่อประกอบการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาแห่งนั้น

การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานสำคัญของการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรเป็นพิมพ์เขียวของการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายอันแสดงถึงคุณลักษณะ คุณสมบัติของผู้ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาแห่งนั้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา หล่อหลอมและปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมาย โดยทั่วไปหลักสูตรมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม และการประเมินผล

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนจัดการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษา ที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายและแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

นักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 9) กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2551 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

4. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรสถานศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เกี่ยวกับการจัดสาระการเรียนรู้ การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 การกำหนดรหัสวิชา และการกำหนดระดับผลการเรียน

8. การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน

9. ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
จิตติมา วรณศิริ (2557, น. 33) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีการดำเนินงาน 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. กำหนดเนื้อหาสาระ โครงสร้างหลักสูตร และเวลาเรียน
4. กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้
5. กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล
6. จัดทำเอกสารหลักสูตร
7. เสนอความเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษาและขออนุมัติใช้หลักสูตร

จากหน่วยงานต้นสังกัด

8. นำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา
9. ประเมินหลักสูตร

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 38) กล่าวว่า ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและหลักสูตรมีคุณภาพ ต้องมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำหลักสูตรที่ต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมีความทันสมัย และสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ต้องวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติของหลักสูตร รวมทั้งสอดคล้องกับความถนัดและศักยภาพ ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตร เมื่อครบรอบหลักสูตรมีผู้จบการศึกษา ควรมีการประเมินตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เรียนว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีคุณภาพ

รัตนา ดวงแก้ว (2557, น. 16) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนคือ การศึกษาและวิเคราะห์บริบทหรือสภาพแวดล้อม การวางแผน การนำแผนไป ปฏิบัติ และการประเมินการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอน คือ วิเคราะห์บริบทของ สถานศึกษา วางแผนการจัดทำหลักสูตรที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม นำหลักสูตรไปใช้ และประเมิน หลักสูตรโดยประเมินการเรียนการสอนและประเมินตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อจบ การศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ความหมายการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองให้มีความเจริญงอกงาม นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ ดังนี้

ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2545, น. 1) กล่าวว่า การเรียนรู้มีความหมาย ครอบคลุม 2 ประการ คือ 1) กระบวนการเรียนรู้ หมายถึงการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือ วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และ 2) ผลการเรียนรู้ หมายถึงความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะกระบวนการ และความรู้สึก เจตคติที่เป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 121) การเรียนรู้ หมายถึง การแสวงหาเพื่อให้ ได้มาซึ่งข้อมูล ความรู้ความเข้าใจ

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2557, น. 5) กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการ พัฒนาตนเองของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวพันกันระหว่างแรงกระตุ้นทางจิตใจ ความสามารถ ทางสติปัญญา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยมนุษย์มีการเรียนรู้ได้หลายระดับ

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 43) การเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะในการลงมือปฏิบัติ และมีเจตคติใน ทางบวกส่งผลให้บุคคลเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการหรือวิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้ บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ มีทักษะ และมีเจตคติในทางบวกอันจะส่งผลให้บุคคลเกิด

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้นักเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว คือ จากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัด และตามความสนใจของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงองค์ความรู้ ภายใต้บรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นกันเองเป็นกัลยาณมิตร และ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้นักเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว คือ จากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัด และตามความสนใจของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงองค์ความรู้ ภายใต้บรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นกันเองเป็นกัลยาณมิตร

2.2 แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2553, น. 16-17) สรุปสาระสำคัญของแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 ดังนี้

1. มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ให้ได้ทำ คิด เป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. มีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระวิชา
5. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
6. ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
7. มีการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 16-17) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชามีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้ สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects)

ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนด เป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ใน เนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา วิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของ นักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และ นวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี

3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความ รับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และ ภาวะผู้นำและ รับผิดชอบต่อ (Responsibility)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557, น. 12) กล่าวถึงแนวทางการ พัฒนาระบบการเรียนรู้ไว้ในข้อเสนอว่าด้วยการปฏิรูประบบการศึกษาไทย ว่า การปฏิรูปการศึกษา ในระดับสถานศึกษาควรเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ภายใต้ หลักความยืดหยุ่น ความหลากหลาย ความมีพลวัต การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และการมีสภาพแวดล้อมทาง การศึกษาที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2557, น. 12) กล่าวสรุปหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญว่า มี 4 ประการ คือ 1) การจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และสื่อต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ ช่องทาง และแหล่งวิทยาการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ตรง และ 4) การประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ

กระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ปี 2558 กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ว่า ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู ให้ ครูสอนเด็กให้มีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แคให้แข่งขันกับตัวเอง ให้เด็กที่เรียนเก่งกว่าช่วยสอน เพื่อนที่เรียนช้ากว่า และให้ครูจัดกิจกรรมให้เด็กทำงานร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2559, น.1)

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน โดยเน้น การฝึกกระบวนการและทักษะสำคัญให้กับผู้เรียน ได้แก่ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ

สถานการณ์ ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ทักษะการสื่อสาร ภาษา การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงองค์ความรู้ ภายใต้บรรยากาศการเรียน การสอนที่เป็นกันเองเป็นกัลยาณมิตร ผู้เรียนคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ชวนให้ใจสงบ ส่งเสริมคุณธรรมและการพัฒนาปัญญา

3. การวัดผลประเมินผล

3.1 ความหมายของการวัดผลประเมินผล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการวัดผลประเมินผลไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.2) กล่าวว่า การวัด คือ กระบวนการ กำหนดค่าตีค่าคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือของบุคคลเป็นตัวเลข โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการ วัดส่วน การประเมินผล คือกระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุ คน สิ่งของ หรือการ ดำเนินงาน กิจกรรมว่าบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด หรือมีดีหรือ เลวเพียงใด โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวัดเป็นหลัก

สงบ ลักษณะ (ม.ป.ป., น.1-2) กล่าวว่า การวัดและการประเมิน (Assessment) คือ กระบวนการจัดเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อตัดสิน (Determine) ระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเมื่อเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ผลความสำเร็จที่พึงปรารถนาหรือผลความสำเร็จตามมาตรฐานคุณภาพผลการเรียนรู้ และกล่าว ว่า การวัดและประเมินตามสภาพจริง คือ กระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการ คือ

1. วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง คือ วัดความสามารถทาง ความรู้ ความคิดได้จริง (Cognitive Ability) วัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง (Performance/ Ability) วัดคุณลักษณะทางจิตใจได้จริง (Affective Characteristics)

2. วัดได้ตรงความเป็นจริง คือ สิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดง พฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งความสามารถทางความคิด ความสามารถในการ ปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ มีความคลาดเคลื่อนผิดพลาดน้อยที่สุด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ด้อย ความสามารถได้คะแนนสูง ตัดความผิดพลาดที่ผู้มีความสามารถสูงกลับได้คะแนนน้อย

3. เลือกสรรคิดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่ แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน (Ability to do) ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรม ผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน (Tasks) ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น

สมบูรณ์ ต้นยะ (2545, น.10-11) กล่าวว่า การวัดผลทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคลโดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ ได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ใช้แทนจำนวนและลักษณะที่เกิดขึ้น จากความหมายนี้ แสดงว่า การวัดผลทางการศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเป็นระเบียบแบบแผน มีเครื่องมือ มีผลการวัดเป็นตัวเลขหรือเป็นรายละเอียดที่จะนำไปใช้บรรยาย บอกจำนวนหรือระดับของสิ่งที่ถูกวัด และกล่าวถึงการประเมินผลทางการศึกษาว่า โดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ผลการวัด (Measurement) ทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่จะประเมินว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณา
2. เกณฑ์การพิจารณา (Criteria) ในการที่จะตัดสินหรือลงสรุปว่าสิ่งใดดีแล้วใช้ได้หรือไม่ได้นั้น จะต้องมีเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้จากการวัด
3. การตัดสินใจ (Decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ทั้งนี้ การตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยการใช้วิจรรณญาณพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ทุกแง่มุมและกระทำอย่างยุติธรรมโดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่างๆ ประกอบ

สมนึก ภัททิยธนี (2551, น. 18) กล่าวว่า การวัดผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการหาปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการอันเนื่องมาจากการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือใดๆ ผลจากการวัดจะออกมาเป็นจำนวนคะแนน สัญลักษณ์หรือข้อมูลการประเมินผล หมายถึง การตัดสินหรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวัดผลการศึกษา โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง

จิตมา วรณศรี (2557, น. 77) กล่าวว่า การวัดผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือข้อมูลอย่างมีกฎเกณฑ์เพื่อแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยใช้เครื่องมือใด ๆ อาทิ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น การประเมินการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจตีค่าเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปได้ว่า การวัดผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการหาปริมาณ ตัวเลขหรือข้อมูลเพื่อแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือใด ๆ อาทิ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น ผลจากการวัดจะออกมาเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ การประเมินผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการต่อเนื่องจากการวัดผล คือ นำตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัดมาตีค่าหรือวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ และ การวัดผลประเมินผลตามขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วย หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การรายงานผลการเรียน เอกสารหลักฐานการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผลการเรียนรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

3.2 ความสำคัญของการวัดผลประเมินผลการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการวัดผลประเมินผลการศึกษาไว้ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.7) กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการศึกษา ว่าการวัดและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนมีประโยชน์อย่างมากทั้งแก่ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้ระดับความสามารถในแต่ละด้านและภาพรวมของตน รู้สิ่งที่บกพร่องที่ควรแก้ไขหรือซ่อมเสริม เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกวิชาเอก โปรแกรม หรือวิชาต่าง ๆ ต่อไป รวมทั้งกระตุ้นให้ตื่นตัวใน การเรียนยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ต่อครูผู้สอน ทำให้รู้พื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน เป็นข้อมูลในการพิจารณาสอนซ่อมเสริมแก่ผู้เรียน ช่วยให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนได้ตรงจุด ช่วยในการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูผู้สอนทราบคุณภาพการสอนของตนและสามารถปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ต่อครูแนะแนว ช่วยให้รู้จุดเด่น ข้อบกพร่องหรือปัญหา และรายละเอียดต่าง ๆ ของผู้เรียนอันเป็นประโยชน์ต่อการให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือ ช่วยในการสำรวจความถนัดและความสนใจของผู้เรียนช่วยในการแนะแนวทั้งด้านการเรียนและอาชีพ

4. ประโยชน์ต่อผู้บริหาร ช่วยให้รู้สถานภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของสถานศึกษา ช่วยทำให้เห็นข้อบกพร่องต่างๆ ในด้านการเรียนการสอนที่ควรปรับปรุง ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครองและผู้บริหารในระดับต่างๆ รวมทั้งยังเป็นข้อมูลช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลทั้งหลายในสถานศึกษา

ทิวต์ถ์ มณีโชติ (2549, น. 8) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 79) กล่าวถึงความสำคัญของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบว่าตนเองมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใด มีข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรปรับปรุงในเรื่องใด มีความถนัดใดหรือมีจุดเด่นเรื่องใด รวมทั้งจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านเพิ่มขึ้น

2. ประโยชน์ต่อครู ช่วยให้ครูมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนว่า มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใด เกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาข้อบกพร่องอย่างไร ตลอดจนจนสะท้อนผลให้ครูทราบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้มีประสิทธิผลเพียงใด อันจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู อีกทั้งผลจากการวัดและประเมินจะช่วยให้ครูมีข้อมูลสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยหรือปัญหา และออกแบบวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเต็มศักยภาพ

3. ประโยชน์ต่อผู้บริหาร ช่วยให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการจัดการศึกษา การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดครูเข้าชั้น การจัดโครงการกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการ

พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประชาสัมพันธ์คุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเผยแพร่ต่อผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียน

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจและทราบถึงความรู้ความสามารถความถนัด จุดบกพร่องของผู้เรียน อันจะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนที่สอดคล้องกับความถนัด ความรู้หรือความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพของบุตรหลาน

3.3 ความมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผลการศึกษา

การวัดผลการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะเป็นการติดตามว่าเมื่อผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ความรู้ความสามารถหรือทักษะตรงตามจุดมุ่งหมายของการสอนอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด และเป็นการตรวจสอบหาสิ่งบกพร่องที่ควรแก้ไข อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมบุรณ์ ตันยะ (2545, น. 1) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการประเมินทางการศึกษาว่ามี 3 ประการ ดังนี้

1. การประเมินเพื่อวินิจฉัย เป็นการประเมินเพื่อค้นหาสิ่งที่บกพร่องหรือเป็นปัญหา เป็นการตรวจสอบความพร้อม ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมาจากสภาพแวดล้อม ตัวบุคคล ทรัพยากร งบประมาณ ฯลฯ

2. การประเมินเพื่อปรับปรุง เป็นการประเมินระหว่างการทำงานโดยพิจารณาว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตรงกับความต้องการ ประโยชน์และเป็นที่ยอมรับหรือไม่ วิธีดำเนินการ สภาพแวดล้อม บุคลากร ฯลฯ เหมาะสมและจะช่วยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

3. การประเมินเพื่อตัดสินใจเพื่อลงสรุป เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาว่าการดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล หรือไม่ การประเมินเพื่อจุดมุ่งหมายนี้จะประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว

สมนึก ภัททิยธนี (2551, น. 8-9), ชัชวาล แพร์ตกุล (2552, น. 15-18) และ พิษิต ฤทธิจรรย์ (2553, น.20-22) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลมีจุดมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถและทักษะพื้นฐานของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด เพียงพอที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไปหรือไม่ เพราะเนื้อหาบางเรื่องจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะพื้นฐานบางประการ ซึ่งหากผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ ครูจะได้ช่วยปรับพื้นฐานหรือสอนเสริมให้มีความรู้พื้นฐานก่อน

2. เพื่อวินิจฉัย เป็นการค้นหาจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีปัญหาหรือเรียนอ่อน เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุว่าเพราะเหตุใดผู้เรียนจึงไม่เข้าใจ ไม่เกิดการเรียนรู้หรือไม่บรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้เรียนมีปัญหาในประเด็นใด เนื้อหาใด เพื่อครูจะได้หาทางช่วยเหลือหรือสอนเสริมให้ตรงกับปัญหาของผู้เรียน

3. เพื่อจัดตำแหน่งหรือจัดอันดับ เป็นการนำผลการวัดของผู้เรียนแต่ละคน มาเปรียบเทียบกับกลุ่ม ช่วยให้สามารถจำแนกหรือจัดอันดับผู้เรียนแต่ละคนตามคะแนน ความสามารถว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่ม อยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง หรืออ่อน เป็นอันดับที่เท่าใดของ กลุ่ม

4. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการ เป็นการวัดเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียน มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผู้เรียนในช่วงเวลาที่ต่างกัน อาทิ เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนเรียนกับหลังเรียน หรือเปรียบเทียบผลการเรียนในภาคเรียน ที่ 1 กับภาคเรียนที่ 2 ว่ามีพัฒนาการดีขึ้นหรือมีความเจริญงอกงามหรือไม่ อย่างไร

5. เพื่อประเมินค่า เป็นการวัดเพื่อนำผลที่ได้มาตัดสินหรือสรุปคุณภาพ โดยภาพรวมว่าการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด หลักสูตร มีความเหมาะสมหรือไม่ และนำไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาต่อไป

6. เพื่อทำนายหรือพยากรณ์ เป็นการวัดเพื่อนำผลการวัดไปใช้คาดคะเนหรือ ทำนายเกี่ยวกับการเรียนการศึกษาในอนาคตของผู้เรียน หรือใช้ในการพิจารณาว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติ เหมาะสมและจะสามารถเรียนจนสำเร็จหรือไม่ มักใช้ในการแนะนำการศึกษาต่อ ว่าผู้เรียนคนใดควร ศึกษาต่อในสาขาใด อาทิ แบบทดสอบวัดความถนัด แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญา เป็นต้น

7. เพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการวัดผล เป็นการวัด ระหว่างการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายการเรียน การสอนหรือไม่ ผู้เรียนคนใดยังไม่เข้าใจ เพื่อครูจะได้นำมาพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรม วิธีสอน หรือสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลการศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบ ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เพื่อค้นหาจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจัดอันดับผู้เรียนกับกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อสรุปคุณภาพโดยภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนของ ครู เพื่อใช้คาดคะเนหรือทำนายเกี่ยวกับการศึกษาต่อในอนาคตของผู้เรียน และเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3.4 หลักการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักของการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา ไว้ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 15-16) ได้นำเสนอหลักการประเมินผลการ เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered assessment) ซึ่งนำมาใช้เป็นหลักในการประเมิน ตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. จุดหมายเบื้องต้นของการประเมินผู้เรียนคือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียน
2. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่แท้จริง ออกมา และสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก กำกับ ดูแล และประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. การประเมินผลควรอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติภาระงานที่มีความหมาย สอดคล้องกับสภาพจริง (Authentic tasks) และสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียน การสอนในชั้นเรียน

4. การประเมินและตัดสินผลการเรียนไม่ควรใช้ข้อมูลจากผลการสอบด้วยแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว เพราะไม่เป็นธรรมกับผู้เรียนที่ความหลากหลายด้านความสามารถและผลสัมฤทธิ์

5. การประเมินในชั้นเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลระยะยาวในการใช้เป็นหลักฐานการพัฒนาและความก้าวหน้าของผู้เรียน

6. การประเมินผลควรรวมถึงการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และปฏิกิริยาทางจิตพิสัย (Affective reaction) ของผู้เรียนต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน นอกเหนือไปจากการวัดด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และยุทธศาสตร์การคิด

7. การประเมินผลควรครอบคลุมถึงตัวอย่างผลงาน (Exhibits) แฟ้มสะสมงาน (Portfolios) และการปฏิบัติจริง นอกเหนือไปจากการทดสอบแบบ Paper-and-pencil

8. ผลการประเมินควรให้ข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นปัจจุบันแก่ผู้เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ

9. การประเมินไม่ควรถือความถูกต้องของคำตอบอย่างเคร่งครัดและคับแคบ แต่ควรพิจารณาถึงคำตอบที่เป็นไปได้และสมเหตุสมผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด

10. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความรู้และความเข้าใจอย่างสร้างสรรค์ และไม่ควรจำกัดเพียงแค่วิเคราะห์ปัญหาและคำตอบที่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า

ทิวต์ธ มณีโชติ (2549, น. 3) กล่าวถึงหลักการวัดทางการศึกษา ดังนี้

1. นิยามสิ่งที่ต้องการวัดให้ชัดเจน เนื่องจากการวัดทางการศึกษาเป็นการวัดทางอ้อม การที่จะวัดให้มีคุณภาพต้องนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัดให้ตรงและชัดเจน การนิยามนี้มีความสำคัญมาก ถ้านิยามไม่ตรงหรือไม่ถูกต้อง เครื่องมือวัดที่สร้างตามนิยามก็ไม่มีคุณภาพ ผลการวัดก็ผิดพลาด คือ วัดได้ไม่ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด

2. ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ หัวใจสำคัญของการวัด คือ สามารถวัดคุณลักษณะได้ตรงตามที่ต้องการวัดและวัดได้แม่นยำ โดยใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ คุณภาพของเครื่องมือมีหลายประการ ที่สำคัญคือ มีความตรง (validity) คือวัดได้ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด และมีความเที่ยง (reliability) คือวัดได้คงที่ คือวัดได้กี่ครั้งก็ให้ผลการวัดที่ไม่เปลี่ยนแปลง

3. กำหนดเงื่อนไขของการวัดให้ชัดเจน คือกำหนดให้แน่นอนว่าจะทำการวัดอะไร วัดอย่างไร กำหนดตัวเลขและสัญลักษณ์อย่างไร

เชิดศักดิ์ โขวาสินธุ์ (2521, น. 21 อ้างถึงใน นางเยาว์ เนตรประชา, 2559) กล่าวว่า หลักการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา ควรปฏิบัติดังนี้

1. ต้องวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน คือ การวัดผลจะเป็นสิ่งตรวจสอบผลจากการสอนของครูว่า นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายการสอนมากน้อยเพียงใด

2. เลือกใช้เครื่องมือวัดที่ดีและเหมาะสม การวัดผลครูต้องพยายามเลือกใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ ใช้เครื่องมือวัดหลายๆ อย่าง เพื่อช่วยให้การวัดถูกต้องสมบูรณ์

3. ระวังความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดของการวัด เมื่อจะใช้เครื่องมือชนิดใด ต้องระวังความบกพร่องของเครื่องมือหรือวิธีการวัดของครู

4. ประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง เช่น คะแนนที่เกิดจากการสอนครูต้องแปลผลให้ถูกต้องสมเหตุสมผลและมีความยุติธรรม

5. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า จุดประสงค์สำคัญของการวัดก็คือ เพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน ต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่า เด่น-ด้อยในเรื่องใด และหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขแต่ละคนให้ดีขึ้น

สมนึก ภัททิยธนี (2551, น. 8-9), เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, น. 189-194) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา และมีความครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชานั้นๆ โดยทั่วไปการวัดประเมินผลจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ดังนั้นในการวัดผลแต่ละด้านประกอบด้วยการวัดพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการจำแนกพฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถทางสมอง สติปัญญา ซึ่งจำแนกเป็น 6 ระดับ ตามลำดับจากง่ายไปสู่ระดับที่ยากซับซ้อน ดังนี้

- 1.1 ความรู้
- 1.2 ความเข้าใจ
- 1.3 การนำไปใช้
- 1.4 การวิเคราะห์
- 1.5 การสังเคราะห์
- 1.6 การประเมินค่า

2. ด้านจิตพิสัย (Effective Domain) เป็นการจำแนกพฤติกรรมของผู้เรียนทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ คุณธรรม ลักษณะนิสัย ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 2.1 การเรียนรู้หรือการตั้งใจรับรู้
- 2.2 การตอบสนอง
- 2.3 การให้คุณค่า
- 2.4 การจัดระบบคุณค่า
- 2.5 การสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคล

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นการจำแนกพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะการเคลื่อนไหวการใช้วัยวะส่วนต่างๆ จนปฏิบัติได้คล่องแคล่วและถูกต้อง ซึ่งจำแนกเป็น 7 ระดับ ดังนี้

- 3.1 การรับรู้
- 3.2 การเตรียมความพร้อม
- 3.3 การตอบสนองตามการชี้แนะ

3.4 การสร้างกลไกรูปแบบปฏิบัติ

3.5 การตอบสนองที่ซับซ้อน

3.6 การดัดแปลงให้เหมาะสม

3.7 การริเริ่มใหม่

สรุปได้ว่า หลักของการวัดผลประเมินผลการเรียนควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือใช้เป็นหลักในการประเมินตามสภาพจริง โดยต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ มีความครอบคลุมเนื้อหา นิยามสิ่งที่ต้องการวัดให้ชัดเจน ใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายสำคัญของการวัดผล

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2549, น. 21) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

พิชิต ฤทธิ์จำรูญ (2553, น. 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 93) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็น กระบวนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยปฏิบัติการอย่างเป็นระบบที่ ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนของครู พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำ ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

4.2 ความสำคัญการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้บริหาร และครูนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในด้านการจัดการ เรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีความงอกงาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการนำ การวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 5 (น. 8) โดยระบุว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และมาตรา 30 (น. 9) ระบุว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

รัตนา ดวงแก้ว (2556, น. 2-9) กล่าวว่า งานวิจัยทางการศึกษาในสภาพปัจจุบันมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง คุณภาพการศึกษาเป็นมิติที่พิจารณาทั้งคุณภาพของกระบวนการและเป้าหมาย ส่วนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพิจารณาจากตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การยกระดับมาตรฐาน การเพิ่มคุณภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของนักเรียนดีขึ้น ในการนำงานวิจัยสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน มีความพร้อมใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ วิธีการวิจัย และมีวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยเป็นฐานเพื่อเป็นกรอบ แนวคิดในการประยุกต์ใช้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแนวการปฏิบัติ เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาหรือใช้ในการทำวิจัยให้เหมาะสมกับบริบทของตน เนื่องจากยังไม่มีข้อสรุปว่ากรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใดจะมีประสิทธิผลสูงสุด จึงต้องพิจารณาจากปัญหาและความต้องการของโรงเรียน เป็นสำคัญ

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาด้วยงานวิจัยต้องให้ความสำคัญในการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและการใช้แนวทางการวิจัยแบบมีส่วนร่วม พร้อมทั้งผู้บริหารต้องพัฒนาบทบาทของตนเองและบุคลากรให้พร้อมในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

งานวิจัยที่มีคุณภาพจะให้ประโยชน์หลายประการ ดังนี้

1. ช่วยวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและความรู้ประสิทธิภาพของกระบวนการ
2. ให้ข้อมูลที่เป็นจริง ชัดเจน และมีคุณค่าเพื่อการตัดสินใจและการวางแผน
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. แสดงให้เห็นจุดอ่อน ความไม่สมดุล ความบกพร่อง หรือความผิดพลาดที่กำลังเกิดขึ้น หรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้น

จึงเห็นได้ว่า งานวิจัยทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้ใช้การวิจัยเป็นวิธีการตอบคำถามที่มีระบบ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้จึงมีความแม่นยำ เชื่อถือได้ ดังนั้น ผู้บริหาร สามารถใช้งานวิจัยทางการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี

การใช้ประโยชน์จากการวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นเรื่องที่สำคัญ การใช้ประโยชน์จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและครูสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. การจัดทำโครงการวิจัยขึ้นเอง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ซึ่งอาจเป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำคนเดียวหรือทำเป็นคณะวิจัย
2. การนำผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้วมาประยุกต์ใช้ในเรื่องหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนา

ในการจัดทำโครงการวิจัยขึ้นเอง ผู้วิจัยจะต้องมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเป็นอย่างดี ตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย การตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย การกำหนดประชากร/กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล และการสรุปผล อภิปรายผล ส่วนการนำผลงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้วไปใช้ผู้ที่นำไปใช้ก็ต้องรู้จักการคัดสรร

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 94) กล่าวถึง ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียนโดยทั่วไปมุ่งพัฒนาผู้เรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ พัฒนาด้านพุทธิพิสัย พัฒนาด้านทักษะพิสัย และพัฒนาด้านจิตพิสัย ซึ่งในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ต่อผู้เรียน มีประโยชน์ต่อครู และประโยชน์ต่อสถานศึกษา ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียนช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้อะไรและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น มีความเข้าใจในเนื้อหาหรือมีทักษะในการปฏิบัติ ตลอดจนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2. ประโยชน์ต่อครู การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาครูขณะปฏิบัติงาน (on the job training) ซึ่งส่งเสริมให้ครูได้ริเริ่ม คิดค้น สร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถในการวิจัยของครู นอกจากนี้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนยังส่งเสริมให้ครูทำงานอย่างเป็นระบบและเกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการปฏิบัติงานดังกล่าวย่อมส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

3. ประโยชน์ต่อสถานศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนจึงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งการวิจัยในชั้นเรียนที่ช่วยให้ครูเกิดความรู้ในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน อันเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อีกด้วย

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู และสถานศึกษา เพราะช่วยแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู และปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษารับรู้เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.3 ข้อควรคำนึงในนางานวิจัยสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

รัตนา ดวงแก้ว (2556, น. 20-21) กล่าวว่า ในการนางานวิจัยสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนจึงต้องคำนึงในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงเป้าหมายหลักของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู และผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการวัดในระดับชั้นเรียนและในระดับชาติเพื่อนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาและแนวการปฏิบัติ รวมทั้งการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

2. ตระหนักถึงจริยธรรมในการวิจัย (research ethics) เพราะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการวิจัย เนื่องด้วยในกระบวนการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น ผู้บริหารและครูที่เป็นผู้วิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับนักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องดำเนินการอย่างมีคุณธรรมและต้องเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษา เพราะหากผู้วิจัยขาดความรอบคอบระมัดระวัง ผลการวิจัยอาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่ศึกษาได้

3. ต้องมั่นใจว่างานวิจัยที่นำมาประยุกต์ใช้มีความถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัยและมีบริบทของการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำมาใช้ และเป็นงานวิจัยที่ให้นวัตกรรมที่ท้าทาย

4. ต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยงานวิจัย ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อค้นพบมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแนวทางการปฏิบัติ จึงต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน

5. ต้องเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งหมายถึงทั้งผู้บริหารและครูพึงมีใจกว้าง พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัยของตน ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย เพราะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อร่วมกัน โดยเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนเป็นสำคัญ จึงเห็นได้ว่าการนำงานวิจัยสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญ of เป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน มีความพร้อมที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย และมีวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1 ความหมายของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นวิธีการหรือสิ่งที่ช่วยกระตุ้นและช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทั้งเป็นอุปกรณ์ในการฝึกการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนได้ง่ายและรวดเร็ว

กิดานันท์ มลิทอง (2548, น. 9) กล่าวว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ทรัพยากรหรือกระบวนการใดๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพิ่มคุณภาพการสอนและช่วยสื่อสารกับผู้เรียนให้

เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น อาจเป็นกระบวนการเฉพาะ หรือเป็นเครื่องมือเทคโนโลยีพิเศษที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 61,70) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในการนำความรู้ ข้อมูลสารสนเทศไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ นับเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อมีหลากหลายประเภททั้งที่เป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของ ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่ประดิษฐ์ขึ้น เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเทคนิควิธีการใดๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจได้ดี ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนครูควรให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกและประเมินผลการเรียนรู้ สรุปได้ว่า สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง กระทำใหม่ การสร้างใหม่ หรือการพัฒนาต่อดัดแปลงวิธีการหรือสิ่งต่างๆ ใช้ในการนำความรู้ ข้อมูลสารสนเทศไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของผู้เรียนได้ง่ายและรวดเร็ว และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน

5.2 หลักการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 92-93) และ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 211-212) กล่าวถึงหลักการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนว่ามีดังนี้

1. หลักความสัมพันธ์ ผู้สอนควรพิจารณาว่าสื่อที่จะใช้นั้นมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนครั้งนั้นเพียงใด
2. หลักความถูกต้อง ผู้สอนควรพิจารณาตรวจสอบให้รอบคอบว่า สื่อที่จะใช้นั้นมีความถูกต้องของการนำเสนอเนื้อหาสาระ โครงสร้างของสาระนั้น และการสรุปเนื้อหา
3. หลักความเหมาะสม ผู้สอนควรพิจารณาว่าสื่อที่จะใช้นั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น

- 1) วัยของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน
- 2) พื้นฐานความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้เรียน
- 3) จำนวนผู้เรียน
- 4) ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน

4. หลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สื่อที่จะใช้ควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดหรือมีความคิดสร้างสรรค์

5. หลักคุณภาพ สื่อที่จะเลือกใช้ควรมีคุณภาพทั้งด้านความชัดเจน รูปลักษณ์ ความทนทาน ความสะดวกในการใช้ รวมทั้งผลของการใช้งาน

6. หลักสิ่งแวดล้อม ควรพิจารณาเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เช่น ลักษณะสถานที่ แสง เสียง ซึ่งอาจสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการใช้สื่อประเภทนั้นๆ

จิตติมา วรรณศรี (2557, น.65) กล่าวว่า การเลือกใช้สื่อประเภทใดนั้น ครูต้องพิจารณาจากหลายองค์ประกอบทั้งด้านตัวผู้เรียน ความถนัดความสนใจในการเรียนของผู้เรียน เนื้อหาที่เรียนรู้ สภาพแวดล้อมความพร้อมด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการกำหนดประเภทของสื่อที่ควรเลือกใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

5.3 กระบวนการบริหารสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 66) กล่าวว่า การบริหารสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่ออันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สถานศึกษาได้บริหารสื่อการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผล และประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า มีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้สื่อ เป็นการเตรียมการของผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งในการวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้นั้นควรดำเนินการไปพร้อมกับการวางแผนการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือในขั้นตอนของการวางแผนนี้ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกใช้ประเภทของสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และความสนใจ ความรู้ความสามารถของผู้เรียน จัดลำดับการใช้สื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสม รวมทั้งสำรวจสภาพความพร้อมของสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษาว่า สื่อที่ต้องการใช้นั้นว่ามีเพียงพอหรือไม่ สามารถใช้งานได้หรือไม่อย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 การผลิตหรือจัดหา เป็นขั้นตอนของการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ประกอบการเรียนการสอนตามที่ได้วางแผนไว้ ซึ่งในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ อาจเป็นการจัดทำโดยผู้สอน หรือเป็นการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในการออกแบบ การหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำสื่อ ส่วนกรณีที่เป็นสื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดหามาให้ใช้นั้น ครูควรแจ้งรายการความต้องการใช้สื่อต่าง ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการให้บริการสื่อการเรียนรู้เพื่อจะได้จัดหา จัดเตรียมสื่อที่ครูต้องการใช้ หรือจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของสถานศึกษา เพื่อครูจะได้ขอยืมหรือเบิกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การใช้สื่อตามแผน เป็นขั้นตอนที่ครูใช้สื่อการเรียนรู้ตามที่กำหนดไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นขั้นสำคัญของการบริหารสื่อการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีทักษะปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในการใช้สื่อ มีข้อควรคำนึงถึงหลายประการ อาทิ

- 1) ควรให้ผู้เรียนมองเห็นสื่อได้ชัดเจน
- 2) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ
- 3) กำหนดการใช้สื่อในเวลาที่เหมาะสม
- 4) ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ซักถามจากสื่อการเรียนรู้ที่ใช้

5) ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้สื่อที่ถูกต้อง และเก็บรักษาให้อยู่ในสภาพเดิม

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อ เป็นขั้นตอนหลังการใช้สื่อการเรียนรู เมื่อผู้เรียนใช้สื่อต่างๆ ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดเรียบร้อยแล้ว ควรมีการจัดเก็บสื่อที่ใช้แล้วให้อยู่ในสภาพเดิม เก็บให้เป็นระเบียบ เป็นหมวดหมู่ โดยทั่วไปสถานศึกษาควรมีการบันทึกลงทะเบียนสื่อการเรียนรูที่มีใช้ในสถานศึกษาว่า มีสื่อประเภทใดบ้าง จำนวนเท่าใด ได้สื่อนั้นมาเมื่อไร ควรจัดทำแฟ้มจำแนกประเภท กำหนดรหัส และมีทะเบียนบันทึกผู้ใช้/ผู้ยืมสื่อ จะช่วยให้สามารถสืบค้น ตรวจสอบและนำสื่อกลับมาใช้ได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว และหากสื่อมีความชำรุดเสียหาย ครูควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ดำเนินการซ่อมแซมรักษาให้พร้อมที่จะใช้งานได้สำหรับการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการใช้สื่อ เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ดำเนินการเพื่อให้ครูและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้ทราบว่า สื่อการเรียนรูประเภทต่างๆ ที่นำมาใช้ในสถานศึกษานั้นมีความเหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถใช้งานได้ดีหรือไม่ เพียงใด ซึ่งผู้ประเมินอาจเป็นครูและ/หรือผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใช้สื่อ รวมทั้งความพึงพอใจเกี่ยวกับสื่อที่ใช้มาน้อยเพียงใด และขอเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อการเรียนรูของสถานศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

6.1 ความหมายของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542, น.9) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่น ที่อยู่บริเวณ บ่อเกิดแห่งที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ

ประภา พูนสิน (2554) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 67) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งของ บุคคลหรือสถานที่สำหรับให้ผู้เรียนได้ใช้ในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สอดคล้องสาระการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด นับเป็นสื่อการเรียนรูประเภทหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้มีความเป็นรูปธรรมซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดีและรวดเร็วกว่าการฟังบรรยายในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตและเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้เชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงอันเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งของ บุคคลหรือสถานที่สำหรับให้ผู้เรียนได้ใช้ในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่สอดคล้องสาระการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ดีและรวดเร็ว และการ

พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจ การจัดสร้าง และการปรับปรุงสถานที่ หรือแหล่งข้อมูล ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาประสบการณ์ ความรู้ เพื่อช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

6.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (น. 9) ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของแหล่งเรียนรู้ ดังระบุไว้ใน หมวด 4 มาตรา 25 ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้สามารถสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้ (การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา, 2552, เว็บไซต์)

1. เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน

3. เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย

4. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

5. ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่า และตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ณัฐพล คำหารพล (2549, น. 43) กล่าวสรุปความสำคัญของแหล่งความรู้ว่าจะอยู่ที่ความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลมีความต้องการที่แตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้ หากสามารถดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วทุกหนทุกแห่ง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน ซึ่งสถานศึกษาและชุมชนควรส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

6.3 หลักการใช้แหล่งเรียนรู้

นักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการใช้แหล่งเรียนรู้ไว้ ดังนี้

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 68) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนหรือภายนอกเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากภายในชุมชนของตนหรือภายนอกชุมชน ดังนั้นเพื่อให้การใช้แหล่งเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนผู้บริหารควรคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักความเข้าใจร่วมกัน ควรมีการกำหนดและแจ้งนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารต้องสร้างความเข้าใจ และแจ้งการใช้นโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้แก่ครูทุกคน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกของทางสถานศึกษาที่จะช่วยดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้นั้น เพื่อให้ครูสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

2. หลักความปลอดภัย สถานศึกษาควรกำหนดระเบียบเพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่ครูและผู้เรียนเพื่อให้ใช้แหล่งเรียนรู้ได้บรรลุตามสมจุดมุ่งหมาย ว่ามีกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรบ้างเพื่อความปลอดภัยลดความเสี่ยง ป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการศึกษารเรียนรู้

3. หลักประโยชน์และความคุ้มค่า ผู้บริหารและครูต้องคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าที่จะเกิดกับผู้เรียนหลังการศึกษารเรียนรู้ เนื่องจากการใช้แหล่งเรียนรู้บางแห่งต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมการศึกษารเรียนรู้ อาทิ เวลาในการเรียน งบประมาณ พาหนะ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น รวมทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายระหว่างกิจกรรม ดังนั้นผู้บริหารและครูต้องวางแผนการนำผู้เรียนไปศึกษาที่แหล่งเรียนรู้อย่างละเอียดรอบคอบ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมการศึกษารเรียนรู้รวมทั้งให้ผู้เรียนได้วางแผนในการเรียนรู้อีก การเตรียมการตั้งคำถามล่วงหน้า การสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาสรุปประเด็นหรือสิ่งที่เรียนรู้อเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน

4. หลักความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ในการใช้แหล่งเรียนรู้ครูต้องดูแล ควบคุม ผู้เรียนให้ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และปฏิบัติตามระเบียบของแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนและทรัพย์สินในแหล่งเรียนรู้ และหากเกิดเหตุการณ์ใดที่เกิดความเสียหายต่อผู้เรียนสถานศึกษาต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามระเบียบ แม้ผู้ปกครองจะอนุญาตแล้วก็ตาม

6.4 บทบาทสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 36) กำหนดบทบาทสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น. 14) กำหนดแนวทางการบริหารแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้ การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันเน้นการบริหารคุณภาพ ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ การบริหารคุณภาพจะทำให้การบริหารงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีการทำงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การพัฒนาปรับปรุง (Action) ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1. การวางแผน สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้
  - 1.1 ตั้งคณะกรรมการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
  - 1.2 กำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
  - 1.3 จัดประชุมบุคลากรสร้างความตระหนักและร่วมกันวางแผน
  - 1.4 จัดทำแผน โครงการ
  - 1.5 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการจัดแหล่งการเรียนรู้
  - 1.6 ตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน
2. การดำเนินงาน สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้
  - 2.1 พัฒนาบุคลากร
  - 2.2 จัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุน
  - 2.3 ดำเนินงานการจัดแหล่งการเรียนรู้
  - 2.4 นิเทศ กำกับ ติดตาม
3. การประเมินผล สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้
  - 3.1 การวางกรอบ การประเมิน
  - 3.2 ประเมินผล
  - 3.3 สรุปผลและจัดทำรายงาน
4. การพัฒนาและปรับปรุง สถานศึกษาควรดำเนินการ คือ นำข้อมูลมา

ทรัพยากร

ปรับปรุงและพัฒนา

7. การนิเทศภายในสถานศึกษา

7.1 ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, น.222 อ้างอิง Goldhammer and Others) กล่าวว่า การนิเทศ เป็นงานที่มอบหมายให้ผู้นิเทศกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาวิธีการสอน และนำสื่อการเรียนการสอนมาประยุกต์ โดยเน้นถึงทักษะในการติดต่อสื่อสาร ปัจจุบันการนิเทศการ

สอนเป็นการพยายามที่จะช่วยเหลือแก้ปัญหา ช่วยเหลือในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552, น.1) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, น. 131) กล่าวว่า การนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาคาดหวังไว้

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 107) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร/ผู้นิเทศกับครูเพื่อดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในการที่จะปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมที่ดี การให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

7.2 ความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552, น. 1) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นและความสำคัญ ดังนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดการเรียนรู้อีกก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จจุลวง

4. การศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

5. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน

6. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง

7. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม

8. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพราะจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกัน ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครู ส่งผลให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัย เป็นมืออาชีพ และปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

7.3 หลักการนิเทศการสอน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการสอน ไว้ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530, น. 13) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. การนิเทศและการศึกษาเน้นบรรยากาศแบบความเป็นประชาธิปไตยและการรับฟังความเห็น ตลอดจนหารือแลกเปลี่ยนประสบการณ์

Beach and Reinhartz (2000, p. 10-11) กล่าวถึงหลักการที่ควรดำเนินการนิเทศว่า มี 6 ประการ ดังนี้

1. หลักเปลี่ยนแปลงต้องเริ่มที่ตนเอง ครูสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

2. หลักความเชื่อและความศรัทธา บุคคลจะยอมรับความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนนั้นมาจากความรู้สึกภายในตน ไม่ใช่จากการสั่งหรือบังคับโดยฝืน

3. หลักวิธีการที่หลากหลาย มีวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการสอนของครูที่หลากหลายวิธี อาทิ การประชุมอภิปรายอย่างเป็นทางการ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถสำรวจ และระบุสภาพ ปัญหาในชั้นเรียนได้

4. หลักการเป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ การใช้เวลาในชั้นเรียน การอำนวยความสะดวกจะช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. หลักครูเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ครูคือผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามความต้องการ ความพร้อมและความสามารถของครู

6. หลักกัลยาณมิตร ผลลัพธ์ของการนิเทศการศึกษาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดี การประสานงาน ความร่วมมือ ความไว้วางใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศกับครู

อัญชลี ธรรมะวิจิฎกุล (2552) Briggs and Justman กล่าวว่า หลักการนิเทศสำหรับผู้บริหาร มีมีดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริม และการสร้างสรรค์
3. การนิเทศการศึกษาคควรจะต้องอาศัยความร่วมมือของวิทยากรหลายคนมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล
4. การนิเทศการศึกษา ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
5. การนิเทศการศึกษา จะต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล
6. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือหาทางช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา
7. การนิเทศการศึกษาคควรจะต้องเกี่ยวข้องกับส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันให้แก่ครู และการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ
8. การนิเทศการศึกษาคควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่
9. การนิเทศการศึกษาคควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้า และความพยายามของครูให้สูงขึ้น
10. การนิเทศการศึกษาคควรเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงสมรรถวิสัยทัศนคติ และข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
11. การนิเทศการศึกษาคพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างเป็นพิธีการมากๆ
12. การนิเทศการศึกษาคควรใช้เครื่องมือ และกลวิธีง่าย ๆ
13. การนิเทศการศึกษาคควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล
14. การนิเทศการศึกษาคควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารต้องถือว่าการนิเทศการสอนเป็นงานในการรับผิดชอบของผู้บริหารโดยตรง บุคลากรในสถานศึกษาคจะต้องยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และตระหนักว่าการนิเทศการสอนเป็นการทำงานร่วมเพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น การนิเทศจะสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกัน 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

7.4 กระบวนการนิเทศการสอน

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2557, น. 33) ได้รวบรวมและอธิบายถึงกระบวนการหลัก 5 กระบวนการตามขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาของแฮริส ซึ่งเรียกว่า “POLCA” ดังนี้

- P = Planing Processes (กระบวนการวางแผน)
- O = Organizing Processes (กระบวนการจัดสายงาน)
- L = Leading Processes (กระบวนการนำ)
- C = Controlling Processes (กระบวนการควบคุม)

A = Assessing Processes (กระบวนการประเมินผล)

1. ขั้นการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้รับผิดชอบการนิเทศต้องคิดวิเคราะห์ถึงความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศเพื่อนำมากำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้สอดคล้องกัน โดยการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการนิเทศ จัดทำแผนการดำเนินการโครงการ และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2. ขั้นการจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนที่กำหนดโครงการของคณะทำงาน ตั้งเกณฑ์มาตรฐานของการรวบรวมทรัพยากรที่มีทั้งบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจหน้าที่ โครงสร้างขององค์การ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานต่างๆ

3. ขั้นการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) เป็นขั้นที่ตัดสินใจในการดำเนินการนิเทศ กำหนดวิธีการในการนิเทศ กระตุ้น จูงใจเสริมสร้างกำลังใจ ให้คำแนะนำเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน การแนะนำนวัตกรรมใหม่ๆ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการณ์นิเทศ

4. ขั้นการควบคุม (Controlling) เป็นขั้นที่ผู้รับผิดชอบต้องควบคุม กำกับติดตามดูแลให้กระบวนการนิเทศดำเนินไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ ในบางครั้งอาจมีการชี้แนะเสริมความคิด หรือแทรกแซงเพื่อปรับทิศทางหรือกระบวนการทำงาน

5. ขั้นการประเมินผล (Assessing) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศหรือผู้รับการนิเทศ ร่วมกันประเมินผลการนิเทศว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลต้องจัดทำอย่างมีแบบแผนและมีความเที่ยงตรง และอาจจัดทำวิจัยประเมินผลร่วมด้วย

สังัด อุทรานันท์ (2530, น. 84-88) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

2. ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินงานว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และก็มีมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ผล หรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3. การปฏิบัติงาน (Doing -D) ประกอบด้วยงานใน 3 ลักษณะคือ การปฏิบัติงานของผู้รับนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจจะดำเนินการไปพร้อมๆ กันกับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

5. ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (Evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้งหนึ่งสำหรับกรณีที่ผลงาน ออกมาไม่ถึงขั้นที่พอใจ หรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดสำหรับกรณีการดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ผลและ ถ้าหากการประเมินผลได้พบว่าประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้หากจะได้ดำเนินการนิเทศต่อไปก็สามารถทำได้เลยโดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้นอีก

7.5 รูปแบบการนิเทศในสถานศึกษา

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2557, น. 26 -31) กล่าวว่า รูปแบบการนิเทศในสถานศึกษา เป็นโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและแนวทางในการดำเนินการที่สถานศึกษานำมาใช้ในการปฏิบัติการนิเทศอย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลาหรือสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้การนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจำแนกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศลักษณะทั่วไป หมายถึง วิธีการหรือปฏิบัติการนิเทศ โดยคำนึงถึงลักษณะของการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศว่าเป็นไปในลักษณะใด รวมทั้งคำนึงถึงจำนวนของผู้รับการนิเทศด้วย โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 รูปแบบการนิเทศรายบุคคล สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษารายบุคคล การเดินผ่านชั้นเรียน การใช้การนิเทศออนไลน์

1.2 รูปแบบการนิเทศแบบกลุ่ม สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การประชุม การอบรม การศึกษานอกสถานที่

2. รูปแบบการนิเทศลักษณะเฉพาะ เป็นรูปแบบที่มีหลักการและทฤษฎีรองรับและมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีเทคนิควิธีการที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งริเริ่มโดย มอริส แอล โคแกน (Morris L. Cogan) หมายถึง เป็นการดำเนินการที่ออกแบบไว้สำหรับปรับปรุงสมรรถนะการสอนของครู โดยเน้นการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการสังเกตการสอนภายในห้องเรียนที่จะทำให้เกิดข้อมูลต่างๆ เช่น บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ตั้งแต่พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในขณะที่ครูสอน รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับครู นักเรียนด้านทัศนคติ ความเชื่อ

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2557, น. 28-29) ได้รวบรวมและอธิบายถึงขั้นตอนตามวงจรการนิเทศ (the cycle of supervision) ของโคแกน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ เป็นการช่วยให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและลำดับขั้นของการนิเทศ และเป็นการแนะนำให้ครูเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้นิเทศ ขั้นตอนนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนที่ผู้นิเทศจะเข้าไปสังเกตการสอน

ขั้นที่ 2 การวางแผนร่วมกับครู ครูและผู้นิเทศจะร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้อันโดยทั่วไปจะประกอบด้วย ผลลัพธ์ของการสอน การคาดการณ์ปัญหาการสอน วัสดุอุปกรณ์และกลยุทธ์การสอน กระบวนการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับและการประเมิน

ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ในการสังเกต ผู้นิเทศจะต้องกำหนดเป้าหมาย กระบวนการเรียนรู้ การจัดการด้านกายภาพ และจัดการทางเทคนิคต่างๆ สำหรับการสังเกต และการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ควรให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ซึ่งจะช่วยให้ครูได้คุ้นเคยกับ กระบวนการนิเทศแบบคลินิกมากขึ้น

ขั้นที่ 4 การสังเกตการสอน ผู้นิเทศสังเกตการสอนโดยตนเองหรือมีผู้สังเกต คนอื่นๆ และอาจใช้เทคนิคอื่นในการบันทึกเหตุการณ์ในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน หลังจากการสังเกตครูแล้วผู้ นิเทศจะวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วมกัน ในขั้นแรกทั้ง 2 ฝ่ายอาจแยกกันวิเคราะห์ แล้วจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกันอีกครั้ง ขั้นตอนนี้ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังโดยต้องพิจารณา ความสามารถในการพัฒนาของครูและความต้องการของครูในสถานการณ์นั้น

ขั้นที่ 6 การวางแผนเพื่อกำหนดกลยุทธ์ เป็นการดำเนินการร่วมกันของทั้งครู และผู้นิเทศ หากสามารถวางแผนร่วมกันได้จะทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการประชุม ปรึกษาหารือ

ขั้นที่ 7 การประชุมปรึกษาหารือโดยทั่วไปการประชุมปรึกษาหารือจะ ดำเนินการระหว่างผู้นิเทศและครู แต่ถ้าเป็นความต้องการของครูและสถานการณ์เหมาะสมอาจเปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมกับอื่นๆ เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือได้ นอกจากนั้นการประชุมปรึกษาหารือใน บางครั้งอาจจัดขึ้นเองโดยครูและเพื่อนครูโดยไม่ต้องมีผู้นิเทศก็ได้

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแผน หากการประชุมปรึกษาหารือมีความเหมาะสมและ สามารถให้ข้อเสนอแนะและทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชั้นเรียนได้ ครูและผู้นิเทศอาจหยุด กระบวนการวิเคราะห์ และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนที่ผ่านมาและเริ่มต้นวางแผนสำหรับ บทเรียนต่อไป

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2557, น. 29-30) ได้รวบรวมและอธิบายถึงขั้นตอนการ ดำเนินการตามวงจรการนิเทศแบบคลินิกของกลิกแมน กอร์ดอน และโรส กอร์ดอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพูดคุยกับครูก่อนสังเกตการสอน (preobservation) ผู้นิเทศจะ พูดคุยกับครูเพื่อกำหนด 1) เหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอน 2) จุดเน้นในการสังเกต การสอน 3) วิธีการและแบบสังเกตที่ใช้ 4) ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกต 5) ระยะเวลาพูดคุยหลังการ สังเกต ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นผู้นิเทศจะต้องทำความเข้าใจกับครูก่อนเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (observation) เป็นการดำเนินการ ตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ให้สำเร็จโดยผู้สังเกตอาจใช้การสังเกตแบบเดียวหรือหลายแบบผสมผสานกัน อย่างไรก็ตามในการสังเกตการสอน ต้องมีการบันทึกการสังเกต ซึ่งควรเป็นบันทึกแบบบรรยายสภาพ หรือเหตุการณ์ที่สังเกต (descriptions) ก่อนที่จะสรุปตีความเหตุการณ์(interpretation) ซึ่งเป็นการ ตีความหมายที่สรุปได้จากเหตุการณ์เหล่านั้น

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์และการตีความการสังเกตและกำหนดวิธีการพูดคุย หลังจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และมีการบันทึกข้อมูลไว้โดยละเอียดเพื่อการทำความเข้าใจ และตีความข้อมูลในการจัดทำข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน หลังจากนั้น ผู้นิเทศจะทำการตกลงกับครูว่าจะกำหนดวิธีการพูดคุยอย่างไร ซึ่งอาจกำหนดเป็น 4 แนวทาง คือ 1)

แบบสั่งการและควบคุม ผู้นิเทศอาจวิธีการพูดคุยโดยเสนอข้อมูลการสังเกต และข้อค้นพบจากการตีความและขอความเห็นจากครูในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา 2) แบบสั่งการและให้ข้อมูล ผู้นิเทศร่วมมือกับครูโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสังเกตการสอน แล้วให้ครูนำเสนอการตีความข้อค้นพบและข้อตกลงเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน 3) แบบร่วมคิดร่วมทำ ผู้นิเทศอธิบายผลการสังเกตการสอน และกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์ตีความ และวางแผนการพัฒนาด้วยตนเอง และ 4) แบบไม่สั่งการ ผู้นิเทศให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกตการสอนแก่ครูก่อนพูดคุยหลังการสังเกต ซึ่งช่วยให้ครูได้พิจารณาทบทวนข้อมูลล่วงหน้า และให้ครูนำเสนอการสรุปตีความเองในการพูดคุยหลังการสังเกต

ขั้นที่ 4 การพูดคุยหลังการสังเกต เมื่อกำหนดวิธีการพูดคุยแล้ว จึงกำหนดนัดหมายครู เพื่อให้ครูได้รับทราบข้อสังเกตและสิ่งที่ประทับใจจากการสังเกต โดยสะท้อนสิ่งที่ผู้นิเทศได้สังเกตอย่างชัดเจน การดำเนินการพูดคุยจะดำเนินไปตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาในอนาคต อาจขึ้นอยู่กับผู้นิเทศ หรืออาจขึ้นอยู่กับทั้งครูและผู้นิเทศ หรือเป็นหน้าที่ของครูก็ขึ้นอยู่กับข้อตกลงที่กำหนดไว้ในตอนต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการติชม เป็นขั้นของการทบทวนรูปแบบและกระบวนการตั้งแต่การพูดคุยกันก่อนการสังเกตจนถึงการพูดคุยกันหลังการสังเกต ขั้นนี้อาจกำหนดไว้เป็นช่วงสุดท้ายของการพูดคุยหลังการสังเกต หรือกำหนดวันขึ้นใหม่เพื่อการพูดคุย ประเด็นคำถามในการพูดคุย อาจประกอบด้วย อะไรคือจุดเด่น จุดด้อยในการดำเนินการ มีข้อเสนอแนะเพื่อการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ข้อคิดเห็นที่ได้จากครูช่วยให้ผู้นิเทศได้ทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติการนิเทศให้มีประสิทธิภาพส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันได้

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2557, น. 30-32) ได้รวบรวมและอธิบายแนวคิดหลักของรูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนา (collegial and collaborative supervision) ขอบิซ และเรนฮาซซ์ ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (peer coaching) เป็นการนิเทศที่ใช้ทีมครูข้ามระดับและข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการความช่วยเหลือสนับสนุนและการให้กำลังใจซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยบทบาทของผู้นิเทศเป็นผู้เอื้ออำนวยในขณะร่วมงานกับครูในกลุ่มเพื่อน แนวทางที่ใช้จะดำเนินการเป็นกลุ่มเล็กในการเรียนรู้โดยอาจนำกระบวนการนิเทศแบบคลินิกมาประยุกต์ใช้ ในระหว่างการเรียนรู้ในกลุ่มมีการตั้งคำถามเพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจในด้านการเรียนการสอนของตนอย่างชัดเจน ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มและผู้นิเทศต้องร่วมกันวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยให้ครูตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ทักษะที่สามารถนำมาใช้ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต การสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนนี้ช่วยให้ครูประยุกต์ใช้ทักษะการสอนใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

2. การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) เป็นกระบวนการที่ไม่เน้นการตัดสินความถูกผิดแต่จะใช้การประชุมวางแผน การสังเกต และการประชุมเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอน และยังใช้ในการวางกลยุทธ์ที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อจะเสริมสร้างการรับรู้ การตัดสินใจ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนของนักเรียน เป็นการพัฒนาปรับปรุง กระบวนการคิดของครู จุดมุ่งหมายสำคัญของรูปแบบการนิเทศนี้คือ (1) การพัฒนาและรักษาความไว้วางใจ (2) การ

สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ และ (3) การส่งเสริมความงอกงามในพฤติกรรมที่เป็นอิสระและพึ่งพาอาศัยกัน การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญามือถือประกอบ 3 ประการ คือ (1) การประชุมวางแผนซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีการสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อการเตรียมการสอน และสร้างตัวชี้วัดเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอน (2) การสังเกตการสอน เป็นการให้บริบทสำหรับการสอนแนะ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดไว้ในแผน (3) การประชุมเพื่อสะท้อนพฤติกรรมการสอน เกิดขึ้นภายหลังการสังเกตพฤติกรรมการสอน เพื่อให้ครูสามารถพิจารณาบทเรียนและพฤติกรรมก่อนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม การสอนแนะจะช่วยให้ครูได้บอกถึงความรู้สึกประทับใจในการสอนของตนเอง โดยนำพฤติกรรมการสอนที่กำหนดให้ไปสังเกตในขั้นตอนการวางแผนและการสังเกตการสอนให้มาอภิปรายร่วมกันรูปแบบนี้จะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อผู้นิเทศมีเวลาเพียงพอให้สมาชิกในกลุ่มได้ทำงานร่วมกัน ด้วยบรรยากาศที่มีอิสระในการพิจารณาประเด็นที่ไม่คุ้นเคยและทำการสังเกตซึ่งกันและกัน จึงเป็นรูปแบบที่อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ผลของการนิเทศแบบนี้ทำให้ครูมีความเป็นตัวของตัวเอง มั่นใจในตนเอง และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน

3. รูปแบบการนิเทศโดยครูพี่เลี้ยง (mentoring) เป็นรูปแบบที่ใช้วิธีการร่วมมือกัน โดยมีการช่วยเหลือเพื่อจะถ่ายโอนบทเรียนของประสบการณ์วิชาชีพ โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสำคัญว่าจะมีบทบาท 5 บทบาท คือ บทบาทการสอน การสนับสนุน การให้กำลังใจ การให้คำปรึกษา และการสร้างสัมพันธภาพ และผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง ควรมีบทบาท ดังนี้ (1) การให้ข้อเสนอแนะโดยช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้เข้าใจวัฒนธรรมของสถานศึกษา และเข้าใจนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา (2) การให้การสอนแนะในการฝึกฝนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้รูปแบบการช่วยเหลือ (3) ในบทบาทนี้ครูพี่เลี้ยงจะเป็นเพื่อนหรือที่ปรึกษาที่จะให้ความสนใจในการที่จะระบุนิเวศและแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้กับผู้รับการนิเทศ (4) ครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ให้กำลังใจและพัฒนา โดยให้การยกย่องและร่วมฉลองความสำเร็จ

การนิเทศโดยครูพี่เลี้ยงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพราะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงพฤติกรรมการสอนในระยะเวลานาน การใช้ครูพี่เลี้ยงช่วยให้เกิดการถ่ายโอนประสบการณ์ระหว่างครูและครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นการพัฒนาวิชาชีพ อย่างไรก็ตามรูปแบบการนิเทศนี้จะประสบความสำเร็จได้ ครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นแบบอย่างการปฏิบัติจะต้องได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ดีซึ่งจะขัดอคติและทัศนคติที่ไม่ดีในการรับการนิเทศรูปแบบการนิเทศแต่ละลักษณะต่างมีลักษณะเฉพาะของตน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้ การจะเลือกใช้รูปแบบใดจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสม ทั้งนี้ในการเลือก ควรคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้ (1) จุดหมายของการนิเทศ โดยพิจารณาว่ามีจุดมุ่งหมายในการนิเทศอย่างไร เพราะแต่ละรูปแบบจะสนองต่อจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไป เช่น ต้องการให้ผู้นิเทศมีความรู้ ก็เลือกเทคนิควิธีในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ หรือจัดแหล่งวิชาการที่ครูศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ (2) เวลาที่ใช้ในการนิเทศ ผู้นิเทศควรพิจารณาเวลาในการจัดกิจกรรมว่า ต้องการเวลามากน้อยเพียงใด หากมีเวลาจำกัดก็ไม่สามารถจัดทัศนศึกษาหรือออกภาคสนามไปนอกเขตสถานศึกษา (3) งบประมาณที่ใช้ในการนิเทศ การนิเทศที่ไปศึกษานอกสถานที่อาจต้องการงบประมาณค่าใช้จ่ายมากกว่าการเชิญวิทยากรหรือการประชุมปรึกษาหารือ (4) ขนาดของกลุ่มผู้รับ

การนิเทศ การนิเทศเป็นรายบุคคลโดยทั่วไป จะใช้การสังเกตการณ์สอนและปรึกษาหารือเพื่อแก้ไข ปัญหาการสอน แม้จะเสียเวลามากแต่ก็ได้ผลค่อนข้างสูง และการนิเทศเป็นกลุ่ม กลุ่มผู้รับการนิเทศ ขนาดเล็กไม่เกิน 10 คน เช่น กลุ่มครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และการรับนิเทศในด้าน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอน โดยสามารถใช้อภิปราย ระดมสมอง บทบาทสมมุติหรือการปรึกษาหารือ กันได้ เป็นกลุ่มที่พอเหมาะในเวลาและค่าใช้จ่าย และ (5) ความพร้อมของบุคลากรและบรรยากาศ ของสถานศึกษา เช่น สถานศึกษาที่มีครูซึ่งมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวบางอย่าง และมีบรรยากาศ ที่เป็นกัลยาณมิตรเป็นพื้นฐานอาจเลือกและพัฒนาให้เกิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นต้น

8. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

8.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

สงบ ลักษณะ (2542, น. 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษา หมายถึงกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ที่จะรับประกัน ให้ สังคม เชื่อมั่นว่าจะพัฒนา ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพ ที่ระบุไว้ใน หลักสูตรและตรงกับความมุ่งหมายของสังคม

สุภัทรา เอื้อวงศ์ (2557, น. 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการ ของผู้ใช้ผลผลิต ซึ่งการดำเนินการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เน้นการป้องกันและการ ตรวจสอบ หลักการสำคัญในการนำไปสู่การประกันคุณภาพเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพเป็น หลัก โดยเฉพาะการเน้นการปรับปรุงกระบวนการเพื่อจะนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนด นโยบาย และเป้าหมาย การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม การประสานความร่วมมือ การจัดให้มีการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และกระบวนการ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปอย่างมี คุณภาพและได้มาตรฐาน โดยมีการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม และมีการพัฒนาคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง

8.2 ความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 48 ได้กำหนดให้ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และใน มาตรา 49 กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่ง ครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจาก สถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ.2549- 2553) ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ว่าระบบการประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริมสนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย

1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้วยการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน ทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้ความเห็นและข้อเสนอแนะและแต่งตั้งคณะบุคคลทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา และจัดให้มีข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา

2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา

5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จะประกอบด้วย การตรวจสอบและทบทวนภายในโดยบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการและการตรวจสอบและทบทวนจากหน่วยงานต้นสังกัด

6) การประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้นที่เป็นตัวประโยค ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในวิชาแกนร่วมโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน จากหน่วยงานส่วนกลางร่วมกับต้นสังกัด (เขตพื้นที่) ดำเนินการ

7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการนำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอกไปประมวลรายงานผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษาซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

8) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริม พัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 122) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญดังนี้

ความสำคัญต่อสถานศึกษา

1. รับรู้ถึงสถานะปัจจุบัน และสภาพจริงของการดำเนินงานตามพันธกิจของสถานศึกษา
2. สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดมีข้อมูลสารสนเทศสำหรับการกำหนดนโยบายวางแผนและบริหารจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสามารถแข่งขันได้ในระดับมาตรฐานสากล

ความสำคัญต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
2. สร้างความมั่นใจและพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคุณภาพของสถานศึกษา
3. ทราบผลการดำเนินงานจัดการศึกษา และความก้าวหน้าในกาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

8.3 หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 36-38) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามที่กฎกระทรวงกำหนด ดังนี้
  - 1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
  - 1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
  - 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี
  - 1.4 การดำเนินงานตามแผน
  - 1.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาประจำปี
  - 1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
  - 1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
  - 1.8 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมียึดหลักการการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สพท. และ สพฐ. (สวก.) เป็นต้น
2. จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3. แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยมีอำนาจและหน้าที่ มีดังนี้

3.1 กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
3.2 กำกับติดตาม ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (รายงานประจำปี) ทั้งนี้ให้กำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ในคำสั่งแต่งตั้ง พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้รับทราบอย่างทั่วถึง

3.4 สร้างความตระหนัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3.5 บุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการยอมรับและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

3.6 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีข้อมูลสารสนเทศครอบคลุมภารกิจ และสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างพอเพียง ถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน และสามารถจัดเก็บเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

3.7 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและหรือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสามารถเพิ่มเติมเฉพาะในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

3.8 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ โดยควรคำนึงและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

3.8.1 เป็นแผนที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

3.8.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิต และสภาพความสำเร็จของการพัฒนา เช่น ผลสัมฤทธิ์ในวิชาการหลัก คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น ซึ่งกำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

3.8.3 กำหนดวิธีการดำเนินงาน/กลยุทธ์ที่มีหลักวิชา ผลวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ และสามารถนำไปสู่เป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

3.8.4 กำหนดแหล่ง/หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและเกี่ยวข้องในแต่ละด้าน

3.8.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ และการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนไว้ให้ชัดเจน

3.8.6 กำหนดแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3.8 จัดทำแผนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผน

3.10 ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนกลยุทธ์

3.11 ดำเนินการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ/แผนกลยุทธ์

3.12 ประเมินผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าของการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

3.13 จัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี (รายงานประจำปี) เสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น. 185-186) กำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการและถือเป็นการรับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้

1.1 ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้

1.2 พิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

1.3 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

1.4 ประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกทราบทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือ จากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ได้

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

2.1 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

2.1.1 ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลตามสภาพจริง

2.1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

2.1.3 กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรม โครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัย หรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.1.4 กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

2.1.5 กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน ร่วมรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง องค์กร หน่วยงาน ชุมชน และท้องถิ่น

2.1.7 กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับกิจกรรม โครงการ

2.1.8 เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือคณะกรรมการสถานศึกษา และหรือคณะกรรมการบริหาร สถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

2.2 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนี้

2.2.1 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.2 ให้กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การ ปฏิบัติที่ชัดเจน

2.2.3 เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน และหรือคณะกรรมการสถานศึกษา และหรือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความ เห็นชอบ

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดำเนินการดังนี้

3.1 จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการ หรือการเชื่อมโยงเครือข่ายกับ หน่วยงานต้นสังกัด

3.3 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการ เรียนการสอน

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

4.1 นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติ ตามกรอบระยะเวลา และกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้

4.2 ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

5. การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ดำเนินการดังนี้

5.1 กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับ สถานศึกษา

5.2 ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับ สถานศึกษา อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.3 รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

5.4 เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

6. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

6.1 ให้มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คน ที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่หน่วยงานต้นสังกัดขึ้นทะเบียนไว้อย่างน้อย 1 คน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6.2 ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในดำเนินการดังนี้

7.1 สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

7.2 นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือคณะกรรมการสถานศึกษา และหรือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

7.3 เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการดังนี้

8.1 ส่งเสริมแนวความคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จนเป็นวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงานปกติของสถานศึกษา

8.2 นำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเลือกสรรข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

8.3 เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้

3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

3.1 ความหมายของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2558, น. 2) กล่าวว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) หมายถึง เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 จำนวน 51 มาตรฐานการเรียนรู้ ครอบคลุม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ

สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติว่า หมายถึง การวัดผลสัมฤทธิ์รวบยอดของผู้เรียนที่ต้องการวัดผ่านการจัดการทดสอบในระดับชาติ โดยมี สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นผู้ดำเนินการออกข้อสอบและจัดสอบทั่วประเทศ ในปัจจุบันการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ แบ่งการจัดสอบออกเป็น 6 รูปแบบคือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นสามัญ, การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน, การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา, การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอุดมศึกษา, แบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา, และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา โดยที่ในอดีตมีการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นสูงอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้แบบทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และแบบทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) มาใช้แทนการทดสอบทางการศึกษาได้รับข้อวิพากษ์วิจารณ์จากหลายภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นสามัญ ซึ่งมีการกล่าวถึงปัญหาข้อสอบที่มีความกำกวม บางข้อเกินกว่าหลักสูตรกำหนด รวมไปถึงปัญหาข้อสอบผิดและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นปัญหาที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กำลังเร่งแก้ปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน หมายถึง เป็นการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์รวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 51 มาตรฐานการเรียนรู้ ครอบคลุม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ โดยมี สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นผู้ดำเนินการออกข้อสอบและจัดสอบทั่วประเทศ

3.2 จุดมุ่งหมายของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 2) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน
4. เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ
5. เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น

3.3 ความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 1) กล่าวว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานมีความสำคัญ ดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเป็นกลไกสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จหรือคุณภาพในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการวางแผน กำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผลในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาจนถึงระดับชาติ

3.4 สรุปผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี 2557 – 2558

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 55) สรุปผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2557 พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ระหว่าง 36.77 – 55.24 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพผู้เรียนปีการศึกษา 2557 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับประเทศ พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2559, น. 53) สรุปผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2558 พบว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ระหว่าง 40.31-49.33 โดยกลุ่มสาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2558 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับประเทศ (รวมทุกสังกัด)พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

3.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 76-77) เสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในปีการศึกษา 2557 สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการทดสอบระดับชาติ (NT) โดยกำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกระตุ้นให้โรงเรียนมีการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลักอย่างน้อยร้อยละ 3 หรือผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่ควรจะได้ (ชี้แจงค่าด้านล่าง)

2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS ให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา รวมถึงการนำผลการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนสังกัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความรู้ และทักษะ เกี่ยวกับการสร้างข้อสอบที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบเดียวกันกับข้อสอบที่ใช้ในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนตามหลักสูตรใน ชั้นเรียน

4. นำรูปแบบของข้อสอบที่ใช้ในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS ไปใช้ในการ ทดสอบในระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System : LAS) สำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 5 เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับ รูปแบบของข้อสอบ

5. จัดให้มีการทดสอบ Pre NT และ Pre O-NET ในระดับชั้นที่จะต้องทำการสอบ NT และ O-NET ในปีการศึกษานั้นๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับลักษณะของข้อสอบและ รูปแบบการบริหารจัดการสอบที่เสมือนจริง

6. จัดทำหลักสูตรการพัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบที่เน้นกระบวนการ คิดวิเคราะห์ในรูปแบบเดียวกันกับข้อสอบที่ใช้ในการทดสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษานำไปอบรมและพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. จัดทำโครงการวิจัยเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในสังกัด โดยดูจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) และการทดสอบระดับชาติ (NT) ในปี การศึกษาที่ผ่านมาเป็นข้อมูลเส้นฐาน (Baseline) ในการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ในปีการศึกษา ต่อไป

8. ส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นการลดอัตราการออกกลางคันและศึกษาต่ออย่างมี คุณภาพ

9. จัดทำป้าย Count Down นับถอยหลังสู่ความสำเร็จติดที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา

10. สร้างเครือข่ายการนิเทศการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่าง เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และประธานศูนย์/กลุ่มเครือข่าย

11. จัดกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติหรือชมเชยหรือให้รางวัลแก่สถานศึกษาที่มี พัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างชัดเจน และเป็นแบบอย่างดีแก่หน่วยงานอื่น ๆ

12. จัดทำเอกสารวิเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างมาตรฐานตัวชี้วัด ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้าน

ค่านวน และความสามารถด้านเหตุผลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่ไปยังสถานศึกษาในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 78) เสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในปีการศึกษา 2557 สำหรับสถานศึกษา ดังนี้

1. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ NT, O-NET ให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนทุกคนในระดับชั้นที่เข้าสอบ
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาประยุกต์รูปแบบข้อสอบของ O-NET, PISA และ TIMSS ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินระดับชาติ เพื่อวินิจฉัยมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วน และนำมาใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัด โดยดูจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษาที่ผ่านมาเป็นข้อมูลเส้นฐาน (Baseline) ในการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในปีการศึกษาต่อไป
5. จัดกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติหรือชมเชยหรือให้รางวัลแก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระที่มีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างชัดเจน และเป็นแบบอย่างดีแก่บุคลากรคนอื่น ๆ
6. ติดตามความเคลื่อนไหวของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. เพื่อจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง ทันเวลา
7. จัดทำแบบทดสอบ Pre O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ Pre NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สร้างข้อสอบเสมือนจริงตามรูปแบบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักทดสอบทางการศึกษา
8. นำแบบทดสอบ Pre O-NET และแบบทดสอบ Pre NT ข้อสอบเสมือนจริง ที่ได้ไปใช้ทดสอบนักเรียนก่อนการสอบจริง เพื่อทดสอบความรู้ สร้างความคุ้นเคย ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการสอบ
9. วิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผล เร่งพัฒนาผู้เรียนก่อนการสอบจริง นำข้อบกพร่องในการสอบมาปรับปรุงให้นักเรียนสามารถทำข้อสอบได้อย่างเต็มศักยภาพ
10. ประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ/เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการจัดการศึกษา
11. จัดทำป้าย Count Down นับถอยหลังสู่ความสำเร็จติดที่สถานศึกษา
12. สร้างเครือข่ายชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2559, น. 81-82) เสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในปีการศึกษา 2558 สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการทดสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) โดยกำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกระตุ้นให้โรงเรียนมีการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักอย่างน้อยร้อยละ 3 หรือผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่ควรทำได้ (ขีดจำกัดล่าง)
2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS ให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา รวมถึงการนำผลการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนสังกัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบเดียวกันกับข้อสอบที่ใช้ในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนตามหลักสูตรในชั้นเรียน
4. นำรูปแบบของข้อสอบที่ใช้ในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS ไปใช้ในการทดสอบในระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System : LAS) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 5 เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับรูปแบบของข้อสอบ
5. จัดให้มีการทดสอบ Pre NT และ Pre O-NET ในระดับชั้นที่จะต้องทำการสอบ NT และ O-NET ในปีการศึกษานั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับลักษณะของข้อสอบและรูปแบบการบริหารจัดการสอบที่เสมือนจริง
6. จัดทำหลักสูตรการพัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบเดียวกันกับข้อสอบที่ใช้ในการทดสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษานำไปอบรมและพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. จัดทำโครงการวิจัยเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในสังกัด โดยดูจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) และการทดสอบระดับชาติ (NT) ในปีการศึกษาที่ผ่านมาเป็นข้อมูลเส้นฐาน (Baseline) ในการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ในปีการศึกษาต่อไป
8. ส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นการลดอัตราการออกกลางคันและศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ
9. จัดทำป้าย Count Down นับถอยหลังสู่ความสำเร็จจัดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
10. สร้างเครือข่ายการนิเทศการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศก์ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และประธานศูนย์/กลุ่มเครือข่าย

11. จัดกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติหรือชมเชยหรือให้รางวัลแก่สถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างชัดเจน และเป็นแบบอย่างดีแก่หน่วยงานอื่น ๆ

12. จัดทำเอกสารวิเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างมาตรฐานตัวชี้วัดตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านคำนวณ และความสามารถด้านเหตุผลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่ไปยังสถานศึกษาในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2559, น. 83) เสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในปีการศึกษา 2558 สำหรับสถานศึกษา ดังนี้

1. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ NT, O-NET ให้แก่ครูผู้สอน ผู้ปกครองและนักเรียนทุกคนในระดับชั้นที่เข้าสอบ

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาประยุกต์รูปแบบข้อสอบของ O-NET, PISA และ TIMSS ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินระดับชาติเพื่อวินิจฉัยมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วน และนำมาใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. จัดทำแผนงาน/โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา โดยนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษาที่ผ่านมาเป็นข้อมูลเส้นฐาน (Baseline) ในการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในปีการศึกษาต่อไป

5. จัดกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติหรือชมเชยหรือให้รางวัลแก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระที่มีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างชัดเจน และเป็นแบบอย่างดีแก่บุคลากรคนอื่น ๆ

6. ติดตามความเคลื่อนไหวของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. เพื่อจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง ทันเวลา

7. จัดทำแบบทดสอบ Pre O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างข้อสอบเสมือนจริงตามรูปแบบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ.

8. นำแบบทดสอบ Pre O-NET ข้อสอบเสมือนจริงไปใช้ทดสอบนักเรียนก่อนการสอบจริง เพื่อทดสอบความรู้ สร้างความคุ้นเคย ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการสอบ

9. วิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผล เร่งพัฒนาผู้เรียนก่อนการสอบจริง นำข้อบกพร่องในการสอบมาปรับปรุงให้นักเรียนสามารถทำข้อสอบได้อย่างเต็มศักยภาพ

10. ประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ/เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

11. จัดทำป้าย Count Down นับถอยหลังสู่ความสำเร็จติดที่สถานศึกษา และรณรงค์ประชาสัมพันธ์นักเรียนและผู้ปกครอง

12. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของ

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมนุมนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย

4. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

4.1 สถาปนามิศาสตร์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2, 2559, น. 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตั้งอยู่หมู่ ที่ 4 ถนนเพชรานุรักษ์ ตำบลแสนตอ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ มีเขตพื้นที่บริการ 4 อำเภอ คือ 1. อำเภอท่าปลา 2. อำเภอน้ำปาด 3. อำเภอปากท่า 4. อำเภอบ้านโคก

4.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2, 2559, น. 29-30)

วิสัยทัศน์

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ได้มาตรฐานเป็นหนึ่งในสิบของประเทศ สถานศึกษามีคุณภาพภายในปี 2562”

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบการสื่อสารฐานข้อมูล ให้เหมาะสมทันสมัย
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย

5. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐานและคุณภาพ

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสการศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปีอย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
2. นักเรียนก่อนประถม ได้รับการพัฒนาเหมาะสมกับวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้เต็มศักยภาพ
3. นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรและตามเกณฑ์มาตรฐานของ สพฐ. ทุกคน
4. ครู มีมาตรฐานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู
5. ผู้บริหารมีมาตรฐานด้านบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร
6. บุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

7. สถานศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาภายในและได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาจาก สมศ.ทุกโรงเรียน

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

4.3 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2, 2559, น. 30-31)

4.3.1 ยุทธศาสตร์ระยะเร่งด่วน

โดยมีเป้าหมาย 8 ประการ ได้แก่

1. เด็ก ป.1 อ่านได้เขียนได้ เด็กทั่วไปอ่านคล่องเขียนคล่อง เด็กพิเศษได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

2. การส่งเสริมอาชีพ ปรับปรุงหลักสูตร/กรอบหลักสูตรท้องถิ่นและสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาส

3. พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประเมินและพัฒนาครู English

4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ครูสอนดี, UTQ online/TEPE, ID Plan

5. พัฒนาคุณลักษณะเด็กไทย ได้แก่ สอนประวัติศาสตร์, สอนหน้าที่พลเมือง, ค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการ

6. พัฒนาระบบ ICT ได้แก่ DLTV, DLIT

7. ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียนรู้

8. พัฒนาระบบการสื่อสาร และระบบฐานข้อมูล

4.3.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พ.ศ. 2559-2562

1. ยุทธศาสตร์สร้างโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำ
กลยุทธ์ 1 การสร้างโอกาสให้ครอบคลุมทุกระดับกลุ่ม/พื้นที่ในการเรียนรู้
กลยุทธ์ 2 สนับสนุนการบริหารจัดการงบประมาณประเภทงบเงินอุดหนุน
รายหัวให้ผู้เรียน

กลยุทธ์ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการรับนักเรียนทุกระดับ
กลยุทธ์ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ เพื่อลดความเสี่ยงในการ
ออกกลางคัน

2. ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ 1 เสริมสร้างคุณภาพสถานศึกษาแต่ละประเภท

กลยุทธ์ 2 ส่งเสริมการเพิ่มคะแนนผลสัมฤทธิ์

กลยุทธ์ 3 การพัฒนาสู่มาตรฐานสากล

3. ยุทธศาสตร์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมการผลิตบุคลากร

กลยุทธ์ 2 ส่งเสริมการสรรหาบุคลากร
 กลยุทธ์ 3 พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นมืออาชีพ
 กลยุทธ์ 4 เสริมสร้างขวัญกำลังใจและความก้าวหน้า ครูและบุคลากร
 ทางการศึกษา

4. ยุทธศาสตร์พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
 กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมพัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษา
 กลยุทธ์ 2 ส่งเสริมพัฒนาระบบ ICT เพื่อการสื่อสาร
 กลยุทธ์ 3 ส่งเสริมพัฒนาระบบ ICT เพื่อการบริหาร
 กลยุทธ์ 4 ส่งเสริมพัฒนาสื่อ ICT
 5. ยุทธศาสตร์พัฒนาการสื่อสารสู่อาเซียนและสากล
 กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา
 กลยุทธ์ 2 ส่งเสริม สนับสนุนการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคม

อาเซียน

กลยุทธ์ 3 สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
 6. ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการ
 กลยุทธ์ 1 ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารส่วนกลาง
 กลยุทธ์ 2 ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารเขตพื้นที่ให้ได้มาตรฐาน
 กลยุทธ์ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน
 กลยุทธ์ 4 ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ
 กลยุทธ์ 5 ส่งเสริมพัฒนาโรงเรียนคู่ขนาน
 7. ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
 กลยุทธ์ 1 ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
 1 ปรับหลักสูตร
 2 พัฒนาระบบการเรียนรู้
 กลยุทธ์ 2 ปฏิรูประบบการสรรหาและพัฒนาครู
 1 ระบบการสอบ การสรรหาเข้าสู่ตำแหน่ง
 2 การพัฒนาครูแบบออนไลน์
 กลยุทธ์ 3 ปฏิรูประบบบริหารจัดการ
 1 ปรับระบบกลุ่มทำงานของเขตพื้นที่และกลุ่มโรงเรียน
 2 พัฒนาโรงเรียนนิติบุคคล

4.4 จุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์

เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2, 2559, น. 31-34) แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 จุดเน้นด้านผู้เรียน

1. นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล ดังต่อไปนี้

1.1 นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาามีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาที่สมดุลเหมาะสมกับวัย และเรียนรู้อย่างมีความสุข

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3

1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านภาษา อ่านออก เขียนได้ ด้านคำนวณ และด้านการใช้เหตุผลที่เหมาะสม

1.4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการส่งเสริมให้มีแรงจูงใจสู่อาชีพ ด้วยการแนะแนว ทั้งโดยครูและผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ (ผู้ประกอบการ ศิษย์เก่า สถานประกอบการใน/นอกพื้นที่) และได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ ที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ สุจริตในอนาคต

1.5 นักเรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์อย่างน้อย 2 ภาษา ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เหมาะสมตามช่วงวัย

2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย ห่วงใยอาสาสมัคร มีคุณลักษณะ และทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

2.1 นักเรียนระดับประถมศึกษา ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะการแก้ปัญหา และอยู่อย่างพอเพียง

2.3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความมุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน และสามารถปรับตัวเข้ากับพหุวัฒนธรรม บนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ติงามของไทย

3. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาเต็มศักยภาพเป็นรายบุคคล ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

3.1 เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคลด้วยรูปแบบ ที่หลากหลายตามหลักวิชา

3.2 เด็กด้อยโอกาสและเด็กในพื้นที่พิเศษ ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรและอัตลักษณ์แห่งตน

3.3 นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พื้นฐานทางวิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กีฬา ดนตรี และศิลปะ

3.4 นักเรียนที่เรียนภายใต้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว สถาน ประกอบการบุคคล องค์กรวิชาชีพ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมอื่น และ การศึกษาทางเลือก ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน

3.5 เด็กกลุ่มที่ต้องการการคุ้มครองและช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ ได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือเยียวยา ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

3.6 เด็กวัยเรียนในถิ่นทุรกันดาร พื้นที่ภูเขาสูง ได้รับการศึกษาและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ส่วนที่ 2 จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะในการสื่อสารมีสมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน การสอนคิดแบบต่างๆและการวัดประเมินผล ให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเป็นรายบุคคล

1.2 ครูสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเหมาะสม

1.3 ครูได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาคส่วนอื่น ๆ ตามความ พร้อมของโรงเรียน

1.4 ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.5 ครูจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน

1.6 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ

1.7 ครูธุรการ บริหารจัดการงานธุรการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูประจำการ มีเวลาทำการสอนได้เต็มศักยภาพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

3. ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการทำงาน

4. องค์กร คณะบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง วางแผนและสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และสังคม

ส่วนที่ 3 จุดเน้นด้านการบริหารจัดการ

1. สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการโดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

1.1 โรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพภายนอก และที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือ นิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และเป็นผู้ประสานงานหลัก ให้โรงเรียนทำแผนพัฒนาเป็นรายโรงเรียน ร่วมกับผู้ปกครองชุมชน และองค์กร อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาระบบช่วยเหลือ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชิดชูเกียรติโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อัตราการออกกลางคันลดลง มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2. หน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกระดับ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1 หน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทุกระดับทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2 หน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทุกระดับทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ส่งเสริมการระดมทรัพยากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1 โรงเรียนในสังกัดที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ลงมาได้รับการพัฒนาในหลากหลายรูปแบบ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3

3.2 ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ว่างหากเป็นโรงเรียนภายในตำบลหรือใกล้เคียง สามารถเดินทางไป - กลับ ได้ตามปกติ ให้พัฒนาเป็นรูปแบบคูขนานโดยให้ผู้บริหารโรงเรียนหลัก ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนที่ว่างนั้น

3.3 เพิ่มครูผู้สอน เป็นไปตามเกณฑ์ที่ กคศ. กำหนด โดยยุบตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เป็นตำแหน่งครูผู้สอน ในโรงเรียนแบบคูขนาน

3.4 สนับสนุนค่าพาหนะโรงเรียนคูขนานแบบเหมาจ่ายวันละ 2 เที่ยว ไป - กลับ และปัจจัยอื่นที่เหมาะสม

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กยึดหลัก 3 ร. ได้แก่ 1) ร่วมมือภาครัฐ 2) ร่วมมือผู้มีส่วนได้เสีย 3) ร่วมมือโดยสังคม ประเพณีและวัฒนธรรม วัด บ้าน โรงเรียน

5. งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

อำไพ ดวงศรีใส (2549, น.73-76) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลลำพูน สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลลำพูน ระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด โดยสรุปเป็นแนวทางที่มีความคิดเห็นด้วยถึงมากที่สุด 3 อันดับ ดังนี้ 1. ด้านแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) สถานศึกษาต้องมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 2) สถานศึกษาต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพและรองรับมาตรฐานการศึกษา 3) การประกันคุณภาพการศึกษาต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการสอน ปฏิรูปการบริหาร 2. ด้านการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ 1) สถานศึกษาต้องมีการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี โดนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา 2) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน 3) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการบริหารการศึกษาที่

ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 3. ด้านแนวทางการประเมินพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นการทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 3) การประเมินคุณภาพการศึกษาใช้แนวทางการปฏิบัติ PDCA 4. ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพ ได้แก่ 1) สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินภายในเป็นระยะๆโดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา 2) สถานศึกษาได้จัดการอบรมให้บุคลากรในสังกัดได้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3) สถานศึกษาได้แต่งตั้งคณะทำงานตามกลุ่มสาระ 5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียน ได้แก่ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 3) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ศักยภาพ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมจริยธรรม 6. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1) มีการจัดดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอน 2) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียนปีการศึกษาละ 1 เรื่อง 3) จัดแหล่งการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ internet ห้องสมุด IT เพื่อให้มีการปรับปรุงได้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดเวลา

ณรงค์ เบ็ญจศักดิ์ (2550, น. 104) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 สรุปได้ว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการบริหารงานวิจัยและพัฒนา กับงานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ทับทิม ปาเงิน (2552, บทคัดย่อ, 104) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอน การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ เข้าสอนในระดับชั้นต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความรู้ ความสามารถของครูและควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้อย่างเหมาะสมทันต่อความต้องการและควรกระตุ้นให้ครูผลิตและจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อประกอบการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ ควรส่งเสริมให้มีความรู้ในด้านการวัดผลและประเมินผลและควรกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียน ปลายภาคเรียนและตลอดภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม

ปภาดา ทองไชย (2552, น. 46) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน

ในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารงานวิชาการทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านการแก้ไขปรับปรุง ด้านการดำเนินการตามแผนงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เกาะยว่น้อยกับผู้บริหารโรงเรียนซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เกาะยาวใหญ่ มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารงานวิชาการทุกด้านไม่แตกต่างกัน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงานวิชาการค่อนข้างน้อย ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนงานวิชาการได้อย่างครบถ้วน และผู้บริหารโรงเรียนให้การดูแลและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามแผนงานวิชาการค่อนข้างน้อย ส่วนข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานวิชาการให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินงานตามแผนงานวิชาการที่วางไว้ให้ครบถ้วน และผู้บริหารโรงเรียนควรให้การดูแลและอำนวยความสะดวกแก่ครูในการปฏิบัติตามแผนงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ทิพวรรณ อยู่พุ่ม (2553, น. 106,109-110) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตร รองลงมาคือด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านที่มีปัญหาต่ำสุดคือด้านการนิเทศการศึกษา และเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการ 1) ด้านการบริหารหลักสูตร คือ มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป 2) ด้านการนิเทศการศึกษา คือ มีการจัดประชุมชี้แจงการรับการนิเทศ จัดทำเอกสารการนิเทศและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ กำหนดผู้รับผิดชอบ เป้าหมายและปริมาณในการเยี่ยมชั้นเรียน พัฒนาที่นิเทศให้มีศักยภาพในการนิเทศแบบกัลยาณมิตร สะท้อนกลับให้ผู้รับการนิเทศทุกภาคเรียน และรวบรวมข้อมูลการนิเทศจากทุกฝ่ายแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์ จัดลำดับข้อมูลและเผยแพร่

ประทุมพร โม้ทิม (2553, น. 59-60) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหนองมะโมง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท สรุปได้ว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหนองมะโมงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารหลักสูตร รองลงมาคือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านที่มีปัญหาต่ำที่สุดคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล และเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารหลักสูตร มีการทำความเข้าใจ ให้ความรู้ จัดหางบประมาณ ให้ความสำคัญ มีการจัดระบบงาน และจัดระบบเครือข่าย 2) ด้านกระบวนการเรียนการสอน ควรวิเคราะห์สาเหตุ จุดด้อย จุดเด่น นำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผน นโยบาย ยุทธศาสตร์ สร้างความตระหนัก สร้างขวัญ กำลังใจ ใช้สื่อ นวัตกรรม วิธีการ เครื่องมือเข้ามาช่วยและมีการนิเทศติดตาม 3) ด้านการวัดผลและ

ประเมินผล ควรให้ความรู้ ทำความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล สร้างเครื่องมือ วิธีการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน หลากหลาย 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องมีนโยบาย การวางแผนที่ชัดเจน ให้ความรู้ ส่งเสริม ช่วยเหลือเรื่องการทำวิจัย กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำวิจัย ติดตามผลการวิจัยและนำมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าและต่อเนื่อง

เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ (2553, น. 111,116-117) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดงพญาเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการ 1) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ส่งเสริมให้ครูทำการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน และจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พรหมธิดา วงศ์พรหม (2555, น. 159,167) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 พบว่า 1. การดำเนินการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง (1) วัตถุประสงค์ก่อนเรียน ครูร้อยละ 93.49 ประเมินเพื่อตรวจสอบความ รู้ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และเจตคติในเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ที่จะสอน ระหว่างเรียน ครูร้อยละ 78.60 ประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของความรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และเจตคติของผู้เรียน และหลังเรียนครูร้อยละ 80.93 ประเมินนักเรียนเพื่อใช้ในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และ พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน (2) ด้านที่ประเมิน ครูร้อยละ 97.67 ประเมินด้านทักษะและความสามารถ ครูร้อยละ 97.20 ประเมินด้านเนื้อหาความรู้และความเข้าใจในบทเรียน และครูร้อยละ 96.27 ประเมินด้านกระบวนการคิด (3) วิธีประเมินผลการเรียนรู้ ก่อนเรียน ครูร้อยละ 64.19 ใช้แบบทดสอบในการประเมิน ระหว่างเรียนครูร้อยละ 60.00 ใช้วิธีการตรวจผลงาน และ หลังเรียน ครูร้อยละ 66.04 ใช้วิธีการตรวจผลงานนักเรียน 2. การนำผลการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงไปใช้ ครูภาษาไทยร้อยละ 61.86 นำผลการประเมินก่อนเรียนไปใช้เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการหลังการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เกือบทุกครั้ง ครูร้อยละ 66.04 นำผลการประเมินระหว่างเรียนไปปรับปรุงหรือ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองเกือบทุกครั้ง และครูร้อยละ 60.00 นำผลการประเมินหลังเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือและกำกับติดตามการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเกือบทุกครั้ง และอภิปราย การดำเนินการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเด็นวิธีการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ว่า ครูเลือกใช้วิธีการประเมินให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากสภาพของตัวผู้เรียนแต่ละบุคคล ด้านที่ต้องการประเมิน

ผู้เรียน และธรรมชาติของเนื้อหาวิชาแต่ละบทเรียนเพื่อที่จะสามารถประเมินผู้เรียนได้ครบทุกด้าน โดยวิธีการที่ครูใช้ในเวลาก่อนเรียน แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะใช้แบบทดสอบเพื่อประเมินผู้เรียนในเวลาก่อนเรียนก็ตาม แต่จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครู ครูให้เหตุผลว่า การประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบเป็นวิธีที่เก็บคะแนนได้ง่าย รวดเร็ว และสะดวกสำหรับผู้ประเมิน แต่วิธีนี้สามารถวัดผู้เรียนได้เพียงด้านเนื้อหาความรู้และความเข้าใจในบทเรียนเท่านั้น ยังไม่สามารถวัดผู้เรียนได้ครบทุกด้าน

อุตรา รุ่งเรือง (2556, น. 162) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่องอาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร สภาพปัจจุบันปัญหา สิ่งที่น่าห่วง แนวทางการพัฒนา จุดเน้นที่ต้องการด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแนวทางการวัดผลและประเมินผล พบว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งได้แก่ คณะผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน มีความต้องการให้จัดทำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่ภูมิภาคอาเซียนจะพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีทฤษฎีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้วิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเองทั้งนี้คณะผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน มีความยินดีที่จะสนับสนุน ส่งเสริมช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ และผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการเรื่อง อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ธนาวุฒิ วงศ์เป็นพันธุ์ (2558, น. 112-114) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สรุปได้ว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 2) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 3) ด้านแนวทางการศึกษา และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาว่า ควรส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้และปรับปรุง พร้อมทั้งควรจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านการนิเทศการศึกษาว่า ควรมีแผนงานการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ ควรมีแผนงานและโครงการ ว่าควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องและควรปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Delaney (2001, p. 66-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อธิบายถึงบทบาทในการบริหารงานการศึกษาปฐมวัย ซึ่งพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนปฐมวัยรวมทั้งโรงเรียนเด็กพิการ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารนี้นำมาซึ่งการวางรากฐานสำหรับการเลือกโครงสร้างหลักสูตร รูปแบบการสอนที่เหมาะสมและการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญ พัฒนาสู่การเป็นเมื่ออาชีพ และสร้างเครือข่ายบุคลากรผู้ชำนาญการ

Reynolds (2008, p. 32) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่บริหารงานวิชาการในระบบการศึกษาของ mid-Atlantic ผลการศึกษาพบว่า 1) โดยภาพรวมแล้วครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์แต่ละด้านพบว่า 2) ครูมีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านหลักสูตรการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) ครูมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4) ครูต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านหลักสูตรการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปานกลาง 5) ครูต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุดในด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับความแตกต่างของความร่วมมือที่เป็นจริง (actual) กับที่พึงเป็น พบว่าแตกต่างกันทั้ง 8 ด้าน โดยด้านที่แตกต่างมากที่สุดคือ ด้านนโยบาย และหลักสูตรการสอน โดยปกติแล้วการที่ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงจะทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในกลุ่มและความผูกพันต่อเป้าหมายขององค์กรสูงตามไปด้วย ผู้วิจัยเสนอแนะว่า 1) ควรให้ความสนใจความต้องการของครู 2) ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และ 3) ควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและของสถานศึกษา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และการส่งเสริมบุคลากรครูให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการยังมีน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ซึ่งเป็นด้านที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะหลักสูตรสถานศึกษาเป็นสิ่งที่กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแนวทางในการวัดผลประเมินผลการเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการบริหารวิชาการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558 จำนวน 15 โรงเรียน (ยุบรวม 1 โรงเรียน) โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในปีการศึกษา 2559 ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปี 2558 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 110 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558) และผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)		ผู้ให้ข้อมูล		
	ปีการศึกษา 2557	ปีการศึกษา 2558	ผู้บริหาร (คน)	ครู (คน)	รวม (คน)
1. โรงเรียนวัดวังทอง	53.77	55.80	1	2	3
2. โรงเรียนนิคมฯ 2	51.08		1	5	6
3. โรงเรียนบ้านห้วยลึก	50.98	52.72	1	15	16
4. โรงเรียนผาเต่าพัฒนา	50.78		1	2	3
5. โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1	50.48		2*	22	24
6. โรงเรียนครูประชาสรรค์ศึกษา	50.46	60.77	1	3	4

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)		ผู้ให้ข้อมูล		
	ปีการศึกษา 2557	ปีการศึกษา 2558	ผู้บริหาร (คน)	ครู (คน)	รวม (คน)
7. โรงเรียนสร้างฯ 3	50.00	52.49	1	14	15
8. โรงเรียนบ้านนาแซง		60.30	1	2	3
9. โรงเรียนบ้านเด็น		56.93	1	3	4
10. โรงเรียนวัดปากไพร		56.24	1	3	4
11. โรงเรียนบ้านหนองแห้ว		56.13	1	7	8
12. โรงเรียนนิคมฯ 5		53.79	1	4	5
13. โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์		53.39	1	3	4
14. โรงเรียนบ้านม่วง		52.24	1	7	8
15. โรงเรียนนิคมฯ 6		51.68	1	2	3
รวม			16	94	110

*หมายเหตุ โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีรองผู้อำนวยการ 1 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน จากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปี 2558 จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโท หรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือขนาดกลางหรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะของเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 2 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นเอง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง คือตั้งแต่ร้อยละ 50 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีข้อคำถาม 6 ข้อ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อีกมีข้อคำถาม 5 ข้อ ด้านการวัดผลประเมินผลมีข้อคำถาม 4 ข้อ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีข้อคำถาม 4 ข้อ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามีข้อคำถาม 6 ข้อ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อีกมีข้อคำถาม 5 ข้อ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษามีข้อคำถาม 6 ข้อ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีข้อคำถาม 4 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) มีข้อคำถาม

ดังนี้

อย่างไร

1) แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เป็น

- (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- (2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อีก
- (3) ด้านการวัดผลประเมินผล
- (4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- (6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อีก
- (7) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา
- (8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2) เทคนิควิธีการที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการที่ทำให้นักเรียนของสถานศึกษาของท่านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง คืออะไร

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ในการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือผู้ศึกษาดำเนินการดังนี้

2.2.1 แบบสอบถาม

- 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ
- 2) เลือกวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตาม

วิธีการของลิเคิร์ต

3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและความคิดเห็นแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

4) นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ โดยหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เท่ากับ 0.60-1.00

5) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งผลการหาค่าความเที่ยงของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.98

6) ตรวจสอบแบบสอบถามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ แล้วนำมาประมวล เพื่อตั้งเป็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูงในแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

2) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำความคิดเห็น และหาความตรงเชิงเนื้อหา

3) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง ไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.1.1 ขอหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.2 นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ไปยังโรงเรียนที่เป็นหน่วยการวิเคราะห์ของการวิจัย โดยผู้ศึกษานำส่งด้วยตนเอง พร้อมนัดหมายวัน เวลา ในการขอรับแบบสอบถามคืน

3.1.3 ผู้ศึกษาติดตามรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.72

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2.1 ผู้ศึกษาส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

1) ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียง

2) ระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และมีการทบทวนคำถามและคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการถามคำถามต่อไป โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-60 นาที

3) ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้ทำการศึกษาจะใช้การจดบันทึกสรุปล้น ๆ เฉพาะประเด็นที่สำคัญตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ

3.2.2 ผู้ศึกษาดำเนินการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์รายวัน เพื่อทำการตรวจสอบความชัดเจนของข้อมูล และข้อมูลที่ได้มาผู้ศึกษาจะนำมาถอดเทปคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

4.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม คัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.90 จากจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 110 ฉบับ มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.2 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 ของแต่ละฉบับเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ซึ่งจะใช้ร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติบรรยาย

แบบสอบถามตอนที่ 2 ของแต่ละฉบับเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 165)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า การปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า การปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า การปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า การปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า การปฏิบัติน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

5.1 สถิติพื้นฐาน

- 1) ในการหาค่าความถี่ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ในการหาค่ากลางที่เป็นตัวแทนของข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (μ)
- 3) ในการหาค่าความผันแปรของข้อมูลในกลุ่มใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งเป็น 3 ตอน เรียงตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอไว้ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ และตำแหน่ง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	35	34.3
1.2 หญิง	67	65.7
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 31 ปี	15	14.7
2.2 31 - 40 ปี	22	21.6
2.3 41 - 50 ปี	19	18.6
2.4 51 - 60 ปี	46	45.1
3. ตำแหน่ง		
3.1 ผู้บริหาร	16	15.7
3.2 ครู	94	84.3

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.7) จำนวนมากที่สุด คือ อายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 45.1) และจำนวนมากที่สุด คือ ตำแหน่งเป็นครูผู้สอน (ร้อยละ 84.3)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง

การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ผลปรากฏดังตารางที่ 4.2-4.10

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	μ	σ	แปลผล
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.25	0.60	มาก
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.44	0.57	มาก
3	การวัดผลประเมินผล	4.36	0.59	มาก
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.07	0.68	มาก
5	การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.97	0.75	มาก
6	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.10	0.71	มาก
7	การนิเทศภายในสถานศึกษา	4.15	0.67	มาก
8	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.24	0.63	มาก
รวม		4.20	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มีสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.75$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	4.24	0.54	มาก
2. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา	4.27	0.60	มาก
3. มีการกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา	4.29	0.53	มาก
4. มีการดำเนินการให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ และเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้	4.31	0.61	มาก
5. มีการประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตร และประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรอย่างจริงจังต่อเนื่อง	4.22	0.63	มาก
6. มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	4.14	0.66	มาก
เฉลี่ย	4.25	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการดำเนินการให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ และเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.61$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.66$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นระเบียบ สวยงาม สะอาด ปลอดภัย เอื้อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.51	0.59	มากที่สุด
2. มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์	4.38	0.59	มาก
3. มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัด และตามความสนใจของผู้เรียน	4.46	0.55	มาก
4. มีการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูกับผู้เรียน	4.53	0.52	มากที่สุด
5. มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้	4.33	0.60	มาก
เฉลี่ย	4.44	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.57$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูกับผู้เรียน ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้ ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.60$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการวัดผลประเมินผล

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลประเมินผล	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	4.33	0.56	มาก
2. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.39	0.63	มาก
3. มีการส่งเสริมให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผล การเรียนรู้	4.44	0.55	มาก
4. มีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ	4.26	0.59	มาก
เฉลี่ย	4.36	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.58$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผล
การเรียนรู้ ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.59$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางในการใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4.11	0.62	มาก
2. มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน	4.04	0.67	มาก
3. มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน แก้ปัญหาในชั้นเรียน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น	4.08	0.72	มาก
4. มีการส่งเสริมให้ครูใช้ผลการวิจัยของผู้ที่ศึกษาวิจัยไว้แล้ว มาประยุกต์ใช้ในเรื่องหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนางาน	4.05	0.69	มาก
เฉลี่ย	4.07	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.68$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางในการใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.67$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการจัดหา การผลิต และ การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4.24	0.63	มาก
2. มีสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีคุณภาพและทันสมัย	4.12	0.72	มาก
3. มีสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เพียงพอกับความ ต้องการ	3.85	0.81	มาก
4. มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตและการจัดซื้อสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ	3.92	0.80	มาก
5. มีการประเมินประสิทธิภาพของสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา ที่ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.86	0.77	มาก
6. มีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการ ศึกษา ที่ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.84	0.76	มาก
เฉลี่ย	3.97	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.75$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.63$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.76$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.11	0.73	มาก
2. มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.16	0.70	มาก
3. การจัดทำเอกสารคู่มือแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	3.93	0.76	มาก
4. มีการบริหารจัดการในเรื่องของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยเน้นการบริหารคุณภาพ คือ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ และการพัฒนาปรับปรุง	4.06	0.62	มาก
5. มีการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.22	0.69	มาก
เฉลี่ย	4.10	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ การจัดทำเอกสารคู่มือแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.76$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักถึงประโยชน์และความจำเป็นของการนิเทศการสอน	4.13	0.64	มาก
2. มีการกำหนดแผนการนิเทศการสอน	4.23	0.67	มาก
3. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน	4.17	0.70	มาก
4. มีการดำเนินการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ	4.17	0.67	มาก
5. มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.08	0.68	มาก
6. มีการนำผลการประเมินการนิเทศการสอนไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.11	0.62	มาก
เฉลี่ย	4.15	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการกำหนดแผนการนิเทศการสอน ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.67$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.68$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน (n = 15)		
	μ	σ	แปลผล
1. มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม	4.25	0.64	มาก
2. มีการดำเนินงานเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันให้กับครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.25	0.60	มาก
3. มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และกระบวนการ	4.19	0.64	มาก
4. มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.25	0.62	มาก
เฉลี่ย	4.24	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการดำเนินงานเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันให้กับครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.60$) มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.62$) และมีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.64$) และ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก คือ มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และกระบวนการ ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.64$)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยต่ำ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปรากฏรายละเอียดดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา เช่น บูรณาการอาเซียนศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมอาเซียนศึกษา

3.1.2 มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สอดรับกับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3.1.3 มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 มีการเพิ่มการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในทุกสาระการเรียนรู้

3.2.2 มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ทุกระดับชั้น รวมทั้งมีการใช้สื่อโทรทัศน์ไกลกังวล

3.2.3 มีการเน้นการปฏิบัติจริงในสาระที่ต้องใช้ทักษะ เช่นฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4 มีการจัดกิจกรรมชุมนุมเพื่อพัฒนาทักษะนักเรียนตามความสนใจ

3.2.5 มีการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยเน้นให้ครูมีแผนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

3.2.6 มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยเน้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย เช่น จัดครูที่จบเอกปฐมวัย หรือส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมการสอนในระดับปฐมวัย

3.2.7 เน้นคัดครูที่เชี่ยวชาญเข้าสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2.8 มีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างจริงจัง

3.2.9 การเชิญวิทยากรภายนอกเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูไม่ถนัด

3.2.10 มีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมการแข่งขันความสามารถอย่างต่อเนือง

3.2.11 มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของโรงเรียน 3 ปี การศึกษาย้อนหลัง มาวิเคราะห์และประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้

3.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผล ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 มีการประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นให้นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน

3.3.2 มีการประเมินผลโดยเน้นเพิ่มข้อสอบแบบอัตนัยเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

3.3.3 มีการสอนเสริมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการทำแบบทดสอบ

3.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 มีการกำหนดให้ครูจัดทำวิจัยอย่างง่ายภาคเรียนละ 2 เรื่อง พร้อมมีการกำกับติดตามอย่างจริงจัง

3.4.2 มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

3.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.5.1 มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้

3.5.2 มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อ และนวัตกรรม

3.5.3 มีการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการ

3.6 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.6.1 มีการจัดทำศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน คณะครู เช่น เลี้ยงไก่พันธ์พื้นเมือง ปลูกมะนาวในวงบ่อ ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผลไม้ในท้องถิ่น

3.6.2 มีการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนที่สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เพื่อให้ นักเรียนคุ้นเคยกับการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ

3.7 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.7.1 เน้นการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกัลยาณมิตร ในหลากหลายรูปแบบ

3.7.2 ผู้บริหารกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ ในการนิเทศการเรียนการสอน นิเทศห้องเรียน นิเทศโครงการ

3.7.3 การนิเทศมีการพบปะคณะครูทุกเช้าเพื่อพูดคุย แจ้งข่าว เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน พัฒนาการของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

3.7.4 มีการนิเทศแบบเยี่ยมชั้นเรียนทุกห้องเรียน ทุกวันเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับครูและนักเรียน

3.8 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.8.1 เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3.8.2 มีการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจ ความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกันให้กับคณะครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

3.8.2 มีการดำเนินการประกันคุณภาพตามกระบวนการ โดยเน้นการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ผู้ศึกษาจะเสนอหัวข้อ สรุปการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

1.1.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

1.2 วิธีดำเนินการศึกษา

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558 จำนวน 15 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในปีการศึกษา 2559 ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปี 2558 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 110 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน จากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง ในปีการศึกษา 2557 และปี 2558 จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จบการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโท หรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือขนาดกลาง หรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพัฒนาการของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในกรณีที่เป็นแบบสอบถามมีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งมีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีการหาค่าความเที่ยงซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และในกรณีที่เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีการหาคุณภาพโดยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการส่งแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.72 และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน พร้อมกับถอดบทเรียนจากการสัมภาษณ์สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าความถี่โดยใช้ร้อยละ (Percentage) และแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

1.3 ผลการศึกษา

1.3.1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เมื่อพิจารณารายด้านผลการศึกษา มีดังนี้

1) **ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการดำเนินการให้ครูศึกษาทำความเข้าใจและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

2) **ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้** พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูกับนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้

3) **ด้านการวัดผลประเมินผล** พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผลการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

4) **ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา** พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางในการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน

5) *ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา* พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ครูใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้

6) *ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้* พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการ ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การจัดทำเอกสารคู่มือแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

7) *ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา* พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ะดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการ กำหนดแผนการนิเทศการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการกำกับติดตาม และ ประเมินผลการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง

8) *ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา* พบว่า โดย ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของ การปฏิบัติสูงสุด คือ มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และกระบวนการ

1.3.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น พื้นฐานเฉลี่ยต่ำ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เมื่อพิจารณารายด้านผล การศึกษามีดังนี้

1) *ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ บูรณาการ หลักสูตรสถานศึกษา เช่น บูรณาการอาเซียนศึกษาในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดทำหลักสูตร เพิ่มเติมอาเซียนศึกษา พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สนองรับกับ นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และมีการนำผลการประเมินการใช้ หลักสูตรไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) *ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ พัฒนา คุณภาพนักเรียนทุกระดับโดยเน้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพิ่มการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในทุก สาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างจริงจัง นำผลการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียน 3 ปีการศึกษาย้อนหลัง มาวิเคราะห์และ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้

3) *ด้านการวัดผลประเมินผล* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ จัดให้มีการวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นให้นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน การวัดและประเมินผลเน้นเพิ่ม ข้อสอบแบบอัตนัยเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน และใช้ข้อสอบมาตรฐานกลางอย่างสม่ำเสมอในทุกสาระ

การเรียนรู้ เพื่อให้การวัดและประเมินผลครอบคลุมตัวชี้วัดและนักเรียนคุ้นเคยกับการทำแบบทดสอบมาตรฐานกลาง

4) *ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ กำหนดให้ครูจัดทำวิจัยอย่างง่ายภาคเรียนละ 2 เรื่อง พร้อมมีการกำกับ ติดตามอย่างจริงจัง และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

5) *ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อ นวัตกรรม และสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการ

6) *ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้* ควรมีดำเนินการ ดังนี้ จัดทำศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน คณะครู เช่น เลี้ยงไก่พันธ์พื้นเมือง ปลูกมะนาวในวงบ่อ ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผลไม้ในท้องถิ่น และจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนที่สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ

7) *ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ จัดให้มีการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกัลยาณมิตร ในหลากหลายรูปแบบ ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยการพบปะคณะครูทุกเช้าเพื่อพูดคุย แจ้งข่าว เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และพัฒนาการของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง พร้อมกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอในการนิเทศการเรียนการสอน นิเทศห้องเรียนและนิเทศโครงการ

8) *ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา* ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ ดำเนินการประกันคุณภาพตามกระบวนการโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจ ความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกันให้กับคณะครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ และมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีข้อค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วรรค์ เบญจศักดิ์ (2550, น. 104) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีข้อค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1.1 *ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา* ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยจะให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

คือ มีการดำเนินการให้ครูศึกษาทำความเข้าใจและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ ปฏิรูปหลักสูตร และมีเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ระยะเร่งด่วน คือ การส่งเสริมอาชีพและปรับปรุงหลักสูตร ดังนั้นจึงมีการจัดอบรมให้ครูในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนำหลักสูตรไปใช้ สอดคล้องกับจิตติมา วรณศรี (2557, น. 30) ที่กล่าวสรุปความสำคัญของหลักสูตรที่มีต่อครูว่า หลักสูตรสถานศึกษาจะทำให้ครูรับรู้และเข้าใจตรงกันถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ช่วยให้ครูสามารถวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาทั้งด้านเนื้อหาสาระ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผล การใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ ธนาวุฒิ วงศ์เป็นพันธุ์ (2558, น. 113) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ว่าควรส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้และปรับปรุง พร้อมทั้งควรจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อเสนอว่าด้วยการปฏิรูประบบการศึกษาไทย ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557, น. 12) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ภายใต้หลักความยืดหยุ่น ความหลากหลาย ความมีพลวัต การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และการมีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา และพบว่า ด้านนี้เป็นด้านที่มีข้อของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 1) มีการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูกับผู้เรียน และ 2) มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นระเบียบ สวยงาม สะอาด ปลอดภัย เอื้อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จึงกล่าวได้ว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากที่สุด เพราะคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนนั้นขึ้นอยู่กับบรรยากาศของการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูกับผู้เรียน ดังกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปี 2558 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2559, น. 1) ที่ว่า ให้ครูรักเด็ก และเด็กรักครู ให้ครูสอนเด็กให้มีความตั้งใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แคให้แข่งขันกับตัวเอง ให้เด็กที่เรียนเก่งกว่าช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า และให้ครูจัดกิจกรรมให้เด็กทำงานร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี และสอดคล้องกับสาระสำคัญโดยสรุปของแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 ของสุทธิดีวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2553, น. 17) ที่ว่ามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการบริหารจัดการที่เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครู

กับผู้เรียน และจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นระเบียบ สวยงาม สะอาด ปลอดภัย เอื้อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีข้อของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1.3 ด้านการวัดผลประเมินผล ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และจะให้ความสำคัญและมีข้อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (ม.ป.ป, น.1) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนในแก่นของความรู้ที่ลึกซึ้งมากกว่าความรู้ที่เป็นพื้นฐานและใช้การคิดขั้นสูงในการแสวงหาความรู้ การปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาในสภาพจริงหรือเสมือนจริง ดังนั้นการประเมินตามสภาพจริงจึงต้องมีวิธีการและเครื่องมือในการประเมินที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง (Authentic assessment) จึงเป็นการประเมินผู้เรียนที่มีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ประเมินจะสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนมากที่สุด และสอดคล้องกับพรหมธิดา วงศ์พรหม (2555, น. 169-170) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 พบว่า ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย โดยได้อธิบายว่า ครูเลือกใช้วิธีการประเมินให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากสภาพของตัวผู้เรียนแต่ละบุคคล ด้านที่ต้องการประเมินผู้เรียน และธรรมชาติของเนื้อหาวิชาแต่ละบทเรียน เพื่อที่จะสามารถประเมินผู้เรียนได้ครบทุกด้าน โดยวิธีการที่ครูใช้ในช่วงเวลาก่อนเรียน แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะใช้แบบทดสอบเพื่อประเมินผู้เรียนในช่วงเวลาก่อนเรียนก็ตาม แต่จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครูครูให้เหตุผลว่า การประเมินผลการเรียนรู้โดยการใช้แบบทดสอบเป็นวิธีที่เก็บคะแนนได้ง่าย รวดเร็ว และสะดวกสำหรับผู้ประเมิน แต่วิธีนี้สามารถวัดผู้เรียนได้เพียงด้านเนื้อหาความรู้และความเข้าใจในบทเรียนเท่านั้น ยังไม่สามารถวัดผู้เรียนได้ครบทุกด้าน ดังนั้นการบริหารจัดการด้านการวัดผลประเมินผล โดยเน้นการส่งเสริมให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผลการเรียนรู้ ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการนำการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 5 (น. 8) ว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และมาตรา 30 (น. 9) ระบุว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญและมีข้อของการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางในการใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ตามความสำคัญของนโยบายที่มีความสำคัญต่อการบริหาร ดังที่วิจิตร ศรีสะอ้าน (วิจิตร ศรีสะอ้าน, และทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2551, น. 8-16) ได้กล่าวเปรียบไว้ว่านโยบายเป็นเสมือนเข็มทิศและหางเสือ ทั้งสองอย่างมีความสำคัญในการเดินเรือ เข็มทิศบอกทิศทาง หางเสือทำให้ถูกทาง เข็มทิศและหางเสือสำคัญต่อการเดินเรือฉันใด นโยบายก็สำคัญต่อการบริหารและการดำเนินงานฉันนั้น นโยบายมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการโดยมีความสำคัญในฐานะเป็นกรอบในการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1. เป็นกรอบในการพัฒนาหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติ 2. เป็นกรอบในการวางแผน 3. เป็นกรอบในการตัดสินใจ และ 4. เป็นกรอบสำหรับการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงาน ขั้นตอนนโยบายแบ่งได้ 4 ขั้นตอนใหญ่ คือ 1. การกำหนดนโยบาย 2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 3. การประเมินผลนโยบาย และ 4. ผลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ขั้นตอนนโยบายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง สำหรับเป้าหมายเป็นพื้นฐานของการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย การวางแผน การปฏิบัติงานและการประเมินผลงานขององค์การรวมทั้งช่วยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ช่วยและพัฒนาความมุ่งมั่นของบุคลากรแต่ละคนและกลุ่มในการทำกิจกรรม ส่วนการวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบันและอนาคต จะทำให้การบริหารงานบรรลุถึงวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ทั้งนี้การกำหนดเป้าหมาย คือ ผู้เรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูงขึ้น จึงต้องมีการปฏิบัติโดยการกำหนดนโยบายให้มีการนำการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นการบริหารจัดการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางในการใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนให้ความสำคัญและมีข้อของการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนปฏิบัติตามความสำคัญของนโยบายและเป้าหมาย โดยการกำหนดนโยบายเป็นกรอบในการวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และการกำหนดเป้าหมายในการจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับเป็นพื้นฐานของการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย การวางแผน การปฏิบัติงานและการประเมินผลงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งมีการปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานในการบริหารสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของจิตติมา วรณศรี (2557, น. 66) ที่กล่าวว่า การบริหารสื่อการเรียนรู้เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสถานศึกษาจะสามารถบริหารสื่อการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผล และประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า ต้องมีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการใช้สื่อ การผลิตหรือจัดหา การใช้สื่อตามแผน การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อ และการประเมินผลการใช้ ดังนั้นการบริหารจัดการ

ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอำไพ ดวงศรีใส (2549, น. 75-76) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลลำพูน ได้อภิปรายถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ว่าควรจัดแหล่งการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ internet ห้องสมุด IT เพื่อให้มีการปรับปรุงได้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดเวลา และทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเน้นจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (น. 9) ที่ให้ความสำคัญกับแหล่งการเรียนรู้เป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ไว้ในหมวด 4 มาตรา 25 ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพราะโรงเรียนให้ความสำคัญและมีข้อของการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในเรื่องของการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ ฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำได้ ทำเป็น ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้นการบริหารจัดการด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.7 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญและมีข้อของการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดแผนการนิเทศการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนใช้หลักการบริหารแบบวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจร PDCA เพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินงาน ตามที่ ภูธฤทธิ์ วิทยานุรักษ์รักษาศิริ (2556, น. 2) กล่าวว่า การนำวงจร PDCA มาใช้พัฒนางาน ซึ่งต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1.วางแผน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ และตั้งเป้าหมาย กำหนดขั้นตอนวิธีการ และระยะเวลา จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นทั้งในด้านบุคคล เครื่องมืองบประมาณ 2. ปฏิบัติ โดยการทำตามความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติตามแผน 3. ตรวจสอบ เพื่อติดตามความคืบหน้า และดูผลสำเร็จของงานเมื่อเทียบกับแผน และ 4. ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม หากการปฏิบัติเป็นที่น่าพอใจ ก็จัดให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้ปฏิบัติต่อไป หากการปฏิบัติมีข้อควรปรับปรุงให้กำหนดวิธีการปรับปรุงต่อไป ซึ่งตามวงจรคุณภาพดังกล่าวหากมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี มักมีโอกาสมบรรลุเป้าหมายได้มากกว่าทำโดยไม่มีวางแผน และแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานของการยกระดับ

คุณภาพที่เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ ถูกทิศทาง และหากพบปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการดำเนินงานก็จะสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทัน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามต้องการ สอดคล้องกับธนาวุฒิ วงศ์เป็นพันธุ์ (2558,น. 114) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ควรมีแผนงานการนิเทศการศึกษา ดังนั้นการบริหารจัดการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดแผนการนิเทศการสอนของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.8 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในการบริหารงานวิชาการด้านนี้ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 48 (น.14) ซึ่งได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับอำไพ ทองศรี (2549,น.74) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลลำพูน ได้อภิปรายถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพในสถานศึกษา พบว่าประเด็นที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และโรงเรียนให้ความสำคัญและมีข้อของการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีการปฏิบัติตามความสำคัญของนโยบายและเป้าหมาย ที่ว่านโยบายเป็นกรอบในการวางแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นพื้นฐานของการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย การวางแผน การปฏิบัติงานและการประเมินผลงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้นการบริหารจัดการด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 พบว่า มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ที่หลากหลายดังนี้

2.2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา เช่น บูรณาการอาเซียนศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมอาเซียนศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สนองรับกับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งเป็นการดำเนินการสนองตามนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี (ผู้จัดการรายวัน, 26 พฤษภาคม 2559, น. 1) ในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการดำเนินงานในทุกระดับมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยมีศักยภาพพร้อมอยู่ในประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ” มีกรอบแนวทางการดำเนินงาน คือ “เสริมสร้างความเข้าใจ ใฝ่รู้ภาษา มุ่งพัฒนาสัมพันธ์ เท่าทันเทคโนโลยี สานสามัคคีอาเซียน” กำหนดให้จัดการศึกษาแบบบูรณาการ อาศัยสถานศึกษาในการขับเคลื่อนที่มีบทบาทสำคัญในด้านการเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อม มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และมีการปรับตัวที่จะอยู่ในพื้นที่ได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับอุตสาหกรรม รุ่งเรือง (2556, น. 162) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่องอาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสภาพปัจจุบันปัญหา สิ่งที่น่าห่วง แนวทางการพัฒนา จุดเน้นที่ต้องการดำเนินการด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแนวทางการวัดผลและประเมินผล พบว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งได้แก่ คณะผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน มีความต้องการให้จัดทำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง อาเซียนศึกษา เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่ภูมิภาคอาเซียนจะพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีทฤษฎีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้วิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับทิวรรณ อยู่พุ่ม (2553, น. 109) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร คือ มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป

2.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ พัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกระดับโดยเน้นตั้งแต่ระดับปฐมวัย มีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมการแข่งขันความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพิ่มการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และเน้นการปฏิบัติจริงในสาระการเรียนรู้ที่ต้องใช้ทักษะ ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างจริงจัง นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของโรงเรียน 3 ปีการศึกษา ย้อนหลัง มาวิเคราะห์และประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้สอดคล้องกับทิม ปาเงิน (2552, น. 104) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่าแนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการเรียนการสอน คือ ควรแนะนำให้ครูผู้สอนได้แก้ปัญหาการเรียนแก่นักเรียนโดยวิธีการสอนซ่อมเสริมและควรจัดครูผู้สอนเข้าสอนในระดับชั้นต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความรู้ ความสามารถของครูและควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยฝึกให้ผู้เรียนได้

ปฏิบัติจริง โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับแนวทางจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (น.8-9) มาตรา 22 ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 กำหนดว่า การจัด กระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มา ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดย ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกสาระการเรียนรู้

2.2.3 ด้านการวัดผลประเมินผล ควรมีการดำเนินการจัดให้มีการวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นให้นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน การวัดและประเมินผลเน้นเพิ่ม ข้อสอบแบบอัตนัยเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน และใช้ข้อสอบสอบมาตรฐานกลางอย่างสม่ำเสมอใน ทุกสาระการเรียนรู้ เพื่อให้การวัดและประเมินผลครอบคลุมตัวชี้วัดและนักเรียนคุ้นเคยกับการทำ ข้อสอบมาตรฐานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 78) ข้อที่ 2 ที่ว่าส่งเสริมสนับสนุนให้ ครูผู้สอนในสถานศึกษาประยุกต์รูปแบบข้อสอบของ O-NET, PISA และ TIMSS ไปใช้ในการจัดการ เรียนการสอนในชั้นเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2558, น. 76) ข้อที่ 3 ที่ว่าส่งเสริมให้ครูผู้สอนสังกัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความรู้ และทักษะ เกี่ยวกับการสร้างข้อสอบที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบเดียวกันกับข้อสอบที่ใช้ในการสอบ NT, O-NET, PISA และ TIMSS เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนตามหลักสูตรใน ชั้นเรียน

2.2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรมีการดำเนินการกำหนดให้ ครูจัดทำวิจัยอย่างง่ายภาคเรียนละ 2 เรื่อง พร้อมมีการกำกับ ติดตามอย่างจริงจัง และส่งเสริมให้ครู เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับเพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ (2553, น. 116-117) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการ บริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา คือ ส่งเสริมให้ครูทำการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนงบประมาณในการ วิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน และจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2.5 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรมีการ ดำเนินการส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับ

การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อ นวัตกรรม และสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการ สอดคล้องกับเพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ (2553, น. 117) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา คือ จัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีดำเนินการจัดทำศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน คณะครู เช่น เลี้ยงไก่พันธ์พื้นเมือง ปลูกมะนาวในวงบ่อ ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผลไม้ในท้องถิ่น และจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนที่สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (น.2) ที่ให้ความหมายของการศึกษาว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ ภูมิปัญญาของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.2.7 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการจัดให้มีการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกัลยาณมิตร ในหลากหลายรูปแบบ ผู้บริหารดำเนินการนิเทศโดยการพบปะ คณะครูทุกเช้าเพื่อพูดคุย แจ้งข่าว เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และพัฒนาการของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง พร้อมกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอในการนิเทศการเรียนการสอน นิเทศห้องเรียนและนิเทศโครงการ สอดคล้องกับทิพวรรณ อยู่พุ่ม (2553, น. 110) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา คือ มีการจัดประชุมชี้แจงการรับการนิเทศ จัดทำเอกสารการนิเทศและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ กำหนดผู้รับผิดชอบ เป้าหมายและปริมาณในการเยี่ยมชั้นเรียน พัฒนาทีมนิเทศให้มีศักยภาพในการนิเทศแบบกัลยาณมิตร สะท้อนกลับให้ผู้รับการนิเทศทุกภาคเรียน และรวบรวมข้อมูลการนิเทศจากทุกฝ่ายแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์ จัดลำดับข้อมูลและเผยแพร่

2.2.8 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ ดำเนินการประกันคุณภาพตามกระบวนการโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจ ความตระหนักและความรับผิดชอบร่วมกันให้กับคณะครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ และมีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ธนาวุฒิ วงศ์เป็นพันธุ์ (2558, น.114) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน

การศึกษา คือ ควรมีแผนงานและโครงการ ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องและควรปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษานำไปใช้ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1.1 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

3.1.2 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้

3.1.3 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

3.1.4 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน

3.1.5 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

3.1.6 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการจัดทำเอกสารคู่มือแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

3.1.7 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการกำกับติดตาม และประเมินผลกรนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง

3.1.8 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และกระบวนการ

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูงต่อเนื่องกันหลายปี

3.2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูงต่อเนื่องกันหลายปี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์ พับบริเคชั่น.
กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ศุภสภา ลาดพร้าว.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. สืบค้นจาก
<http://www.moe.go.th/educationarea/>.
_____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
_____. (2546). *เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา. (2552, 18 พฤศจิกายน). สืบค้นจาก
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=13755&Key=hotnews>
การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ. (ม.ป.ป.). *สารานุกรมเสรี*. สืบค้นจาก
<https://th.wikipedia.org>.
กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2557). การนิเทศในสถานศึกษา. ใน *เอกสารเพิ่มเติมประมวลสาระชุดวิชาการ
บริหารทรัพยากรการศึกษา*. หน่วยที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. (2557). การบริหารการจัดการเรียนรู้. ใน *เอกสารเพิ่มเติมประมวลสาระ
ชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา*. หน่วยที่ 6. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
จิตติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์3.
ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อลิอัน เพรส.
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วิพรินทร์.
_____. (ม.ป.ป.). *การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. สืบค้นจาก
office.nu.ac.th/.../vchk.
ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
ณรงค์ เบ็ญจศักดิ์. (2550). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
นครศรีธรรมราช.
ณัฐพล คำหารพล. (2549). *สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- ทัสนี วงศ์ยีน. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ทับทิม ปาเงิน. (2552). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ทิพวรรณ อยู่พุ่ม. (2553). *การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ทิวต์ถ์ มณีโชติ. (2549). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2545). *กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- _____. (2554). *ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้. วารสารราชบัณฑิตสถาน, 36(2)*.
- ธนาวุฒิ วงศ์เป็นพันธ์. (2558). *ปัญหาและแนวทางในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ทริปเฟลด์ กรุ๊ป.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปภาดา ทองไชย. (2552). *การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประทุมพร โม่ทิม. (2553). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์ประสานงานทางการศึกษาหนองมะโมง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ประยูร ศรีประสารณ์. (2553). *ทฤษฎีการบริหารการศึกษา. ใน เอกสารเพิ่มเติมประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ :บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรหมธิดา วงศ์พรหม. (2555). *การวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>.*

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. สืบค้นจาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.
- พิชิต ฤทธิ์จำรูญ. (2553). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้: ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เข้าออฟเคอร์มิส.
- พิมพ์า มีสอน. (2555). *สภาพการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ. (2553). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. (งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, สระแก้ว.
- ภูธฤทธิ์ วิทยานุรักษ์รักษาศิริ. (2556). *การบรรยายทางวิชาการ: การใช้วงจร PDCA กับงานบริการ*. สืบค้นจาก www.stou.ac.th/Offices/rdec/Lampang/main/.../การใช้%20PDCA%20ใน%20OSS.pdf.
- มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภักบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ยกระดับการศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ศธ.ปึกหมุด“สะเดา” เปิดประตูสู่ออาเซียน. (2559, 26 พฤษภาคม). *ผู้จัดการรายวัน*. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9590000053076>.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). *การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2557). *การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร. ใน เอกสารเพิ่มเติมประมวลสาระชุดวิชาการบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา. หน่วยที่ 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- . (2556). *การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. ใน เอกสารเพิ่มเติมประมวลสาระชุดการบริหารทรัพยากรการศึกษา. หน่วยที่ 14. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: สงขลानำศิลป์.

- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2549). *เอกสารคำสอนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน, ทองอินทร์ วงศ์โสธร และเก็จกนก เอื้อวงศ์. (2551). แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนโยบาย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชานโยบายและการวางแผนการศึกษา*. หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สงบ ลักษณะ. (ม.ป.ป.). *ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินตามสภาพจริง*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/main2/article/article-sagob/assess.htm>.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สจิวรรณ ทรรพวงสุ, และไสว ศิริทองถาวร. (2555). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการจัดการคุณภาพ*. รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการ สู่ความเป็นเลิศตามปรัชญาการจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). *การปฏิรูประบบการศึกษาในระดับสถานศึกษา: การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. รายงานที่ตีพิมพ์. ฉบับที่ 103 เดือน พฤษภาคม 2557.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กทม: ประสานการพิมพ์.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2545). *การประเมินผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สามัญศึกษา, กรม. (2546). *การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน*. ราชบุรี: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2559). *ข้อมูลสารสนเทศการศึกษาปีการศึกษา 2559*. สืบค้นจาก <http://www.utd2.go.th/home/>.
- _____. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2559*. สืบค้นจาก <http://www.utd2.go.th/home/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2559). *กระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปี 2558*. สืบค้นจาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1133>.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2558: บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2557: บทสรุป และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2559: บทสรุป และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์. (2553). ระบบการศึกษาและระบบบริหารการศึกษาไทย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. (ปรับปรุงครั้งที่ 1). หน่วยที่ 13. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภัทรา เอื้อวงศ์. (2557). การประกันคุณภาพการศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชานโยบาย การวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. หน่วยที่ 10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุริยนต์ วงศ์ษา. (2550). สภาพการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ธรรมะวิธีกุล. (2552). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. สืบค้นจาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision/>.
- อำไพ ดวงศรีใส. (2549). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง, ลำปาง.
- อุตรา รุ่งเรือง. (2556). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่องอาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุบลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Beach, D. and Reinhartz, J. (2000). *Supervisory Leadership: Focus on Instruction*. Needham Heights, Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Delaney, Elizabeth M. (2001). The Administrator's Role in Making Inclusion Work. *Young Children*, 56, 66-70
- Reynolds, C.H. (2008). *A study of the relationship among measures of teacher participation in school-based making and job satisfaction in elementary school*. University of Maryland COLLEGE Park.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือ

1. ชื่อ-สกุล นายสุเทพ มั่งคั่ง
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวัดผลและประเมินผล)
 ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ
2. ชื่อ-สกุล นางวิไลรัตน์ แสงวณิช
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
3. ชื่อ-สกุล นางมาลัยวัลย์ วงศ์ใหญ่
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (ภาษาไทย)
 ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
4. ชื่อ-สกุล นายปัญญา ทองพิมพ์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 3 จังหวัดอุตรดิตถ์
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน
5. ชื่อ-สกุล นายปิลันท์ ปาวิชัย
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนิคมสงเคราะห์ 2 จังหวัดอุตรดิตถ์
 วุฒิการศึกษา ค.ม. (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๘๗๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ สุเทพ มั่งคั่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางนิตยา วรสร้อย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ วิวัฒน์กุลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๙๔-๖๐๕๘๒๖๐

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔๗๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์วีไลรัตน์ แสงวงนิช

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางนิตยา วรสร้อย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๙๔-๖๐๕๘๒๖๐

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๕๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์มาลัยวัลย์ วงศ์ใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางนิตยา วรสร้อย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)

รักษาราชการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๙๔-๖๐๕๘๒๖๐

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๕๕๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ปัญญา ทองพิมพ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางนิตยา วรสร้อย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษาราชการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๙๔-๖๐๕๘๒๖๐

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔๕๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน อาจารย์ปิลันท์ ปาวิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางนิตยา วรสร้อย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)

รักษาราชการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๙๔-๖๐๕๘๒๖๐

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการ
2. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด เนื่องจากผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมและจะเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลท่านไว้เป็นความลับ
3. ขอให้ท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

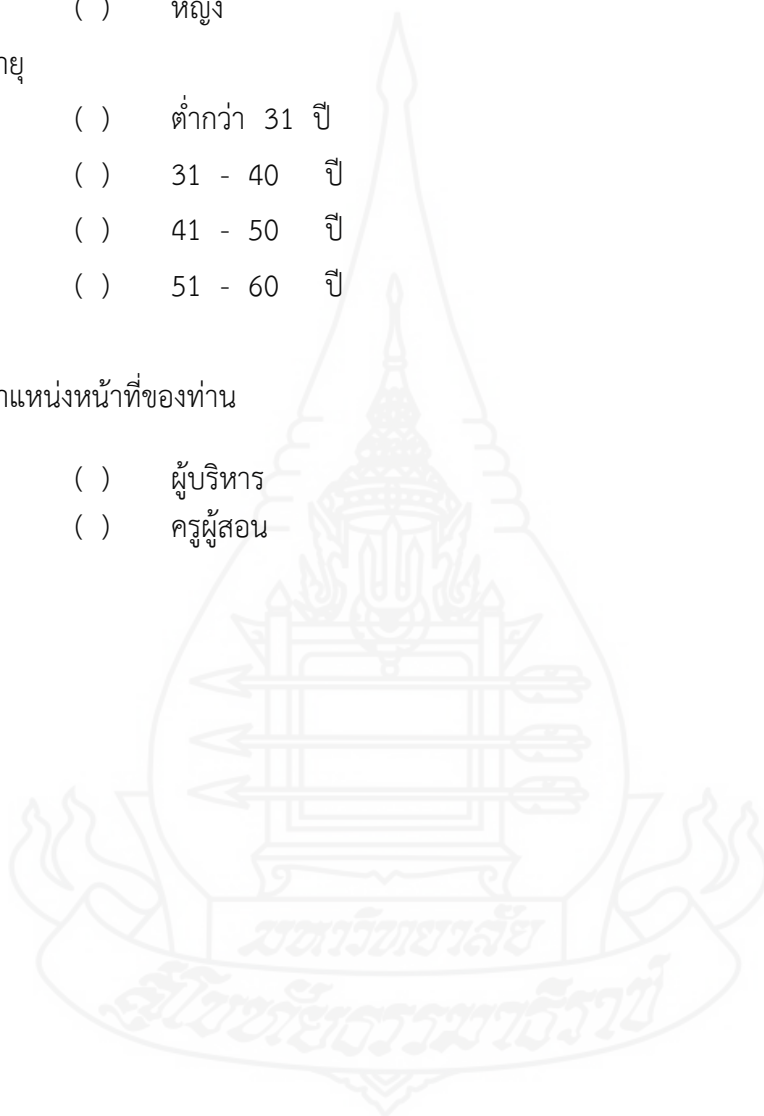
1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 ต่ำกว่า 31 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี

3. ตำแหน่งหน้าที่ของท่าน

 ผู้บริหาร ครูผู้สอน

ตอนที่ 2

สภาพการบริหารงานวิชาการ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละรายการแล้วพิจารณาว่า สถานศึกษาของท่านมีการปฏิบัติจริงในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามความจริง ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
0.	การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		✓			

ในข้อ 0 ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ 4 แสดงว่ามีการปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1	มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย					
2	มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา					
3	มีการกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา					
4	มีการดำเนินการให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ และเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้					
5	มีการประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตร และประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตรอย่างจริงจังต่อเนื่อง					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6	มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร					
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
7	มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นระเบียบ สวยงาม สะอาด ปลอดภัย เอื้อให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้					
8	มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์					
9	มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดและตามความสนใจของผู้เรียน					
10	มีการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง มีความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูกับผู้เรียน					
11	มีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเข้าถึงองค์ความรู้					
3. การวัดผลประเมินผล						
12	มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
13	เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
14	มีการส่งเสริมให้ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการที่หลากหลายในการวัดผลการเรียนรู้					
15	มีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ					
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
16	มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางในการใช้การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา					
17	มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในชั้นเรียน					
18	มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน แก้ปัญหาในชั้นเรียน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
19	มีการส่งเสริมให้ครูใช้ผลการวิจัยของผู้ที่ศึกษาวิจัยไว้แล้ว มาประยุกต์ใช้ในเรื่องหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง หรือพัฒนางาน					
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา						
20	มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการจัดหา การผลิต และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา					
21	มีสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีคุณภาพและทันสมัย					
22	มีสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เพียงพอกับความ ต้องการ					
23	มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตและการจัดซื้อสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ					
24	มีการประเมินประสิทธิภาพของสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา ที่ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้					
25	มีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการ ศึกษา ที่ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้					
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
26	มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
27	มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
28	มีการจัดทำเอกสารคู่มือแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา					
29	มีการบริหารจัดการในเรื่องของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยเน้น การบริหารคุณภาพ คือ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ และการพัฒนาปรับปรุง					
30	มีการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาใน การจัดกระบวนการเรียนรู้					
7. การนิเทศภายในสถานศึกษา						
31	มีการดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักถึงประโยชน์และความ จำเป็นของการนิเทศการสอน					
32	มีการกำหนดแผนการนิเทศการสอน					
33	มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศการสอนที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน					

ข้อ	สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
34	มีการดำเนินการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ					
35	มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง					
36	มีการนำผลการประเมินการนิเทศการสอนไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
37	มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม					
38	มีการดำเนินงานเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันให้กับครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
39	มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และกระบวนการ					
40	มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ของ

นางนิตยา วรสร้อย

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
สังกัด.....

1. แนวทางการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เป็นอย่างไร

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 การวัดผลประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.7 การนิเทศภายในสถานศึกษา

.....

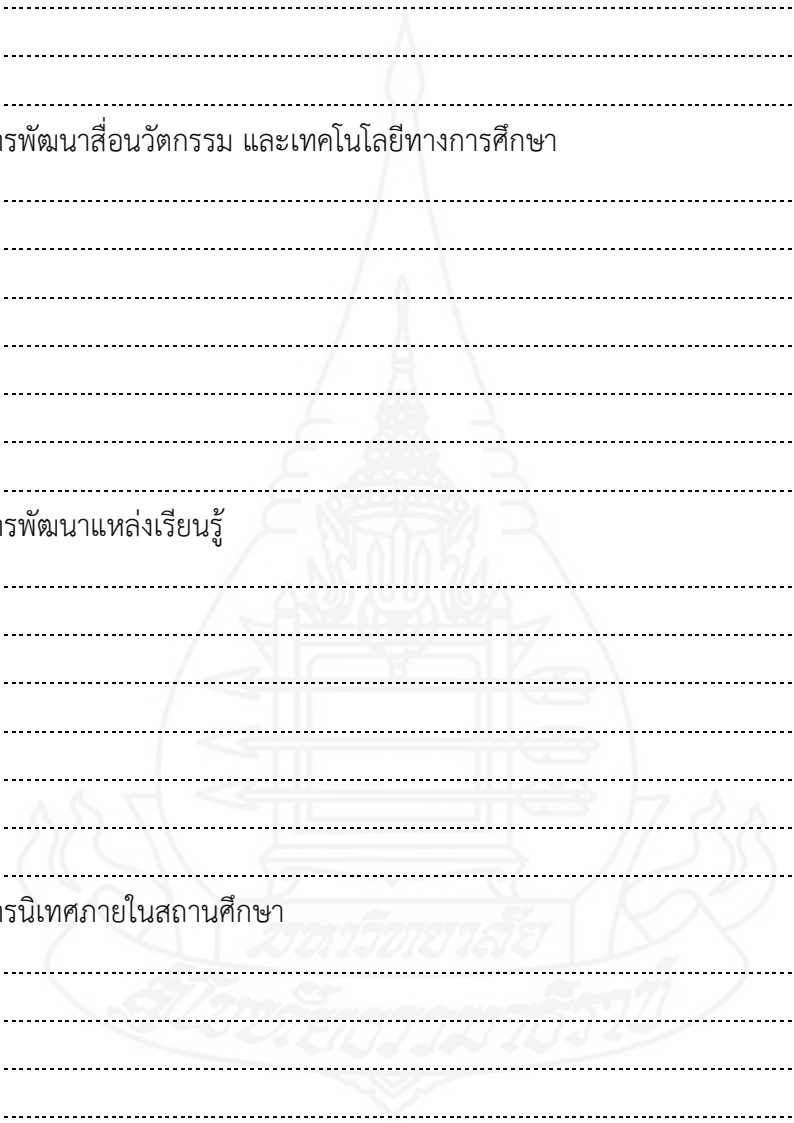
.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ค่าคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานเฉลี่ยสูง สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ข้อที่	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
	1	2	3	4	5	
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6	+1	+1	+1	0	+1	0.80
7	+1	0	+1	0	+1	0.60
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
	1	2	3	4	5	
21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
31	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
32	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
33	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
34	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
35	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
36	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
37	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
38	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
39	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก จ
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

จำนวนบุคลากรในปีการศึกษา 2559
 ของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานเฉลี่ยสูงตั้งแต่ร้อยละ 50
 ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558
 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

โรงเรียน	จำนวน ผู้บริหาร (คน)	จำนวนครู (คน)	รวมจำนวน ผู้บริหารและครู (คน)
1. โรงเรียนวัดวังทอง	1	2	3
2.โรงเรียนสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 2	1	5	6
3.โรงเรียนบ้านห้วยคอม สาขาบ้านเพี้ย	-	-	-
4.โรงเรียนบ้านห้วยลึก	1	15	16
5.โรงเรียนผาเต่าพัฒนา	1	2	3
6.โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1	2	22	24
7.โรงเรียนครูประชาสรรค์ศึกษา	1	3	4
8. โรงเรียนสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 3	1	14	15
9.โรงเรียนบ้านนาแซง	1	2	3
10.โรงเรียนบ้านเด่น	1	3	4
11.โรงเรียนวัดปากไพร	1	3	4
12.โรงเรียนบ้านหนองแห้ว	1	7	8
13.โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 5	1	4	5
14.โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์	1	3	4
15.โรงเรียนบ้านม่วง	1	7	8
16.โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 6	1	2	3
รวม	16	94	110

โรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเฉลี่ยสูงตั้งแต่ร้อยละ 50
สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
ในปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558

โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	
	ปีการศึกษา 2557	ปีการศึกษา 2558
1. โรงเรียนวัดวังทอง	53.77	55.80
2. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 2	51.08	
3. โรงเรียนบ้านห้วยคอม สาขาบ้านเพี้ย	51.00	
4. โรงเรียนบ้านห้วยลึก	50.98	52.72
5. โรงเรียนผาเต่าพัฒนา	50.78	
6. โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1	50.48	
7. โรงเรียนครูประชาสรรค์ศึกษา	50.46	60.77
8. โรงเรียนสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 3	50.00	52.49
9. โรงเรียนบ้านนาแซง		60.30
10. โรงเรียนบ้านเดิน		56.93
11. โรงเรียนวัดปากไพร		56.24
12. โรงเรียนบ้านหนองแห้ว		56.13
13. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 5		53.79
14. โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์		53.39
15. โรงเรียนบ้านม่วง		52.24
16. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 6		51.68

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางนิตยา วรสร้อย
วัน เดือน ปีเกิด	6 กุมภาพันธ์ 2515
สถานที่เกิด	อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
ประวัติการศึกษา	ค.บ. (การประถมศึกษา) วิทยาลัยครูลำปาง พ.ศ. 2537 น.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชุมชนผาเลือดวิทยาการ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
ตำแหน่ง	ครู ชำนาญการพิเศษ

